

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

1876

[ΙΟΥΛΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΡΜ. ΦΡ. 8.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφείον της Έστιας: Όδος Σταδίου, 6.

1876.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος Συνδρομή τριμηνία: Έν Ελλάδι φρ. 10, εν τη αλλοδ. φρ. 20 — Λι συνδρομὴ εἰς ἀπὸ 1 ἰαν. ἑκάστ. 5 Σεπτεμβρίου 1876
Γιούς καὶ ἴτε ἑτάσται—Τμήν ἡμερ. φύλλον 2. 30 — Τμῆν. τῆς Διεύθυνται: Ὁδ. Σταδίου, 6.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ ΘΑΛΗΝ
Συζητεῖται ἰδί σελ. 515.

Ἡ τιμὴ.—Τίς ἀπηρεάζει περισσότερο τὴν τιμὴν, ὁ ἀγοραστής ἢ ὁ πωλητής;

Ἡ συνομιλία αὕτη ἐκίνει πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν παιδίων, καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν ἐπεθύμει νὰ μάθῃ ἂν ὁ ἀγοραστής ἢ ὁ πωλητής ὑποχωρῇ συχνότερον.

Ἐπιθυμῶν, ὁ ὁποῖος συχνάζει εἰς τὴν ἀγορὰν, νομίζει ὅτι ὁ πωλητής ὑποχωρεῖ συχνότερον.

Ἐπιθυμῶν, ὁ ὁποῖος συχνάζει εἰς τὴν ἀγορὰν, νομίζει ὅτι ὁ πωλητής ὑποχωρεῖ συχνότερον. — Τὸ πρᾶγμα βεβαίως πρέπει νὰ ἔχῃ αὕτως, λέγει ὁ διδάσκαλος. Ἰδωμεν, Ἰωάννη, ὁ ἀπὸ τῆς πρωίας μέχρι τῆς ἑσπέρας ἐργαζόμενος ἐργάτης, τὸ πράττει χάριν διασκέδασις, ὡς καὶ ὁ ἔμπορος, ὁ ὁποῖος ἀνοίγει τὸ κατάστημά του;

Ἰωάννης.—Ὅχι, ἀλλὰ διὰ νὰ κερδίσῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἵνα ἐξ αὐτῶν ζήσῃ ἑαυτὸν καὶ τοὺς περὶ αὐτόν.

— Καὶ ὁ ἀγοραστής, ἐπαναλαμβάνει ὁ διδάσκαλος, ἀγοράζει διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἔμπορον; Ἄς ἀπαντήσῃ ὁ Παῦλος.

Παῦλος.—Καθόλου, ἀγοράζει τις ὅ,τι ἔχει ἀνάγκην.

— Καὶ ὕστερον ἀπὸ αὐτὰ, προσέθηκεν ὁ Φίλιππος, καὶ τινα πράγματα διασκέδασις, ἐνθυμούμενος πρᾶγματὰ τινα ἅτινα ἠγόρασεν ἐν τῷ τῆς ἡμέρας.

— Πολὺ ἔρθά, λέγει ὁ διδάσκαλος. Εἶναι φανερόν ὅτι ἕκαστος ἀγοράζει ὅ,τι τὸν συμφέρει καὶ ὅχι διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ ἄλλου. Πράγματι, ὅταν συμφωνῇ τις ἀντικείμενόν τι, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἔκαμνε τὴν ἐξῆς ὁμιλίαν.

Ἀγοραστής.—Πόσον τὸ πρᾶγμα τοῦτο;

Πωλητής.—5 δραχμῆς.

Ἀγοραστής.—Τοῦτο δι' ἐμὲ δὲν ἀξίζει 5 δραχμῆς.

Πωλητής.—Ἐργάσθην μίαν ἡμέραν καὶ ἐκ τῆς τούτου ἐδαπάνησα δραχμῆς τινὰς διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν πρώτων ὕλων· κατὰ συνέπειαν, ἂν πωλήσω πρὸς 5 δραχμῆς, ἡ ἀμοιβή μου εἶναι ἤδη ἐλαχίστη καὶ δὲν δύναμαι νὰ τὴν ὀλιγοστεύσω περισσότερο.

Ἀγοραστής.—Δὲν πταίω ἐγὼ ἂν τὰ ἑξοδα τῆς παραγωγῆς σου εἶναι πολλὰ μεγάλα. Ἐὰν ἦσσαν τόσον ἄφρων διὰ νὰ ἐργασθῆς δέκα ἡμέ-

ρας, μεταχειριζόμενος καὶ 20 δραχμῶν πρώτας ὕλας, καὶ τὸ προϊόν τῆς ἐργασίας σου ἤξιζε δι' ἐμὲ μίαν δραχμὴν, ὅς σ' ἔδιδα μόνον μίαν δραχμὴν, οἰαδῆποτε καὶ ἂν ἦσαν τὰ ἑξοδα τῆς παραγωγῆς σου.

Πωλητής.—Καὶ ἡμῶς δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἐργάζωμαι δωρεάν.

Ἀγοραστής.—Ἐὰν κοπιάζῃς ἄνευ χρησιμότητος, τόσῳ τὸ χειρότερον διὰ σέ. Οὔτε τὸν κόπον σου οὔτε τὴν ἐργασίαν σου πληρώνω ἐγὼ, ἀλλὰ τὴν ὑπηρεσίαν ἣν μοι παρέχεις, τὴν χρησιμότητα ἣν ἀπολαμβάνω. Ἐὰν θὰ ἐχειρίζετο ἐν ἔτος διὰ νὰ κατασκευάσῃς πρᾶγμα τι ὑπερδύναμαι νὰ ἔχω διὰ 5 λεπτά, καὶ τὸ ὅποιον δι' ἐμὲ δὲν ἀξίζει περισσότερο, διατί νὰ σέ δώσω 1000 δρ. διὰ τὸν κόπον σου; Καὶ ἂν κατασκευάζῃς πρᾶγμα τι ἐντελῶς ἀχρηστον, πρέπει νὰ τὸ πληρωθῆς καὶ αὐτό; Ποτὲ δὲν θὰ ἔχω ἀρκετὰ χρήματα διὰ νὰ ἀγοράζω ταιαυτὰ πρᾶγματα.

Πωλητής.—Πρέπει λοιπὸν νὰ κάμω ὅ,τι θέλεις. Πόσον τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἀξίζει διὰ σέ;

Ἀγοραστής.—Τὸ πολὺ 4 δραχμῆς. Ἐὰν τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ ἦναι ἀκριβέστερον, δύναμαι νὰ μὴν τὸ ἀγοράσω, καὶ δὲν θὰ τὸ ἀγοράσω.

Πωλητής.—Λάβε το.

Δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ ἐπαναλάβω, προσέθηκεν ὁ διδάσκαλος, ὅτι ἡ συνομιλία αὕτη εἶναι ἰδανική, ὅτι ποτὲ δὲν ὁμιλεῖ τις κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἀλλὰ σκέπτεται καὶ αἰσθάνεται ὅμως οὕτως. Καὶ ὁ πωλητής ἐννοεῖται ὅτι δὲν ὑποχωρεῖ εἰς τὸν τυχόντα ἀγοραστήν· πρέπει πρῶτον νὰ πεισθῇ ὅτι ὅλος ὁ κόσμος δὲν θέλει νὰ ἀγοράσῃ τὰ ἐμπορεύματά του εἰς τὴν τιμὴν ταύτην καὶ τότε μόνον ὑποχωρεῖ.

Ἐπιθυμῶν τὸν τούναντιον, δηλ. ὅτι ὁ ἀγοραστής θέλει νὰ ἀγοράσῃ καὶ ὅτι δὲν δύναται νὰ πρᾶξῃ ἄλλως· ἡ ὑποθετικὴ συνομιλία θὰ μετετρέπετο οὕτω. Πρόκειται, παρ. χ., περὶ ἐνὸς καλοῦ σκεπτάσματος κλίνης.

Ἀγοραστής.—Πᾶς ἠμπορεῖτε νὰ ζητήτε 20 δρ., ἀφοῦ 15 δρ. ἀρκούν καὶ σὰς ἀφίνουν καὶ ἀρκετὸν κέρδος.

Πωλητής.—Ζητῶ εἴκοσι δραχμῆς, διότι ἡ ὑπηρεσία ἣν σοὶ παρέχω μὲ τοιοῦτον ψυχὸς εἶναι μεγάλη, καὶ ἄλλοι θὰ τὸ ἀγοράσουν εἰς τὴν τιμὴν ταύτην. Σὺ ὁ ἴδιος μάλιστα θὰ προτιμήσῃς τὸ σκέπασμα ἀπὸ τὰς 20 σου δραχμῆς.

Αγοραστής.—Αποῦ τόσον επιμένης, ἰδοὺ τὰς 20 δραχμάς.

Υπόψη.—Δὲν εἶναι τοῦτο κακία νὰ ζητῆ τόσα χρήματα ὁ πωλητὴς διὰ τὸ σκέπασμα;

Διδάσκαλος.—Ἡ κατάχρησις εἶναι πάντοτε κατακριτέα· ὁ πωλητὴς δὲν πρέπει νὰ καταχρᾶται ὅταν ὑπάρχη ἔλλειψις ἐμπορευμάτων, καὶ νὰ ὑψώῃ τὴν τιμὴν πολὺ· ἀλλ' οὔτε ὁ ἀγοραστὴς δὲν πρέπει νὰ καταχρᾶται τῆς ἀφρονίας καὶ νὰ ἐκπίπτῃ τόσον τὴν τιμὴν. Πρέπει νὰ ἦναι τις μέτριος καὶ ἐν τῇ μιᾷ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ περιπτώσει.

Ὁγείτων.—Πολλάκις τὸ ἐμπόρευμα σπανίζει, διότι ἡ παραγωγή αὐτοῦ εἶναι ἀκριβή.

Ὁ διδάσκαλος.—Ἐν συνόψει, ὁ παραγωγὸς ἐργάζεται διὰ τὸν καταναλωτὴν· εἰς καλῶς ὑπελόγησε τὰς ἀνάγκας τοῦ τελευταίου, ἡ ἐργασία τοῦ ἀμειβεται καὶ τὰ προϊόντα τοῦ ἀγοράζονται· εἰς ἠπατήρη, τιμωρεῖται διὰ τῆς ἀπωλείας τῶν ἐμπορευμάτων του. Ἐὰν ὑποδηματοποιὸς τίς μὴ κατεσκευάσῃ πράσινα ὑποδήματα, διότι τὰ εὐρίσκει ὠραιότερα ἀπὸ τὰ μαῦρα, θὰ τὰ ἐδεχόμεν; οὐδ' αὖτως.

Ὁ καταναλωτὴς λοιπὸν, ἐπὶ τέλους, ἀποφασίζει τὴν ἀξίαν τῶν ἐμπορευμάτων, ἀφοῦ οὗτος τὰ πληρώνει, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐπηρεάζει περισσότερον τὴν ἀξίαν αὐτῶν ἀπὸ τὸν πωλητὴν.

Α. ΒΕΡΘΑΛΑΜΙΕ.

Ἔπειτα συνέχισεν

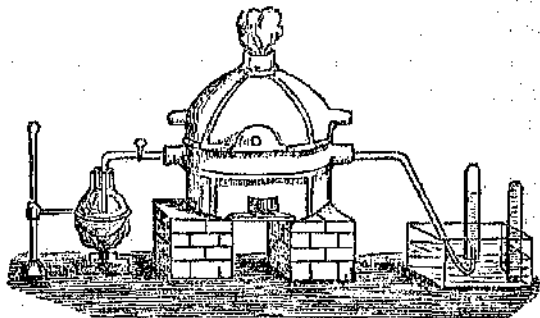
ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΗΡΙΟΥ

Συνέχεια ἐπί σελ. 546.

Βελμηθὸν ἀνεκαλύψαμεν πῶς δυνάμεθα νὰ μεταβάλλωμεν τὴν ἐνέργειαν τῶν διαφόρων τούτων ὕλων, καὶ νὰ τὰς βιάσωμεν νὰ μᾶς διηγηθῶσιν ὅ,τι θέλομεν νὰ μάθωμεν. Ἄς ἀρχίσωμεν μὲ τὸν σίδηρον. Εἰς τὰς περισσότεράς χημικὰς ἀντενεργείας, ὅταν παράγῃται τοιοῦτου εἶδους ἐνέργεια, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ θερμότης αὐξάνει τὸ παραχθὲν ἀποτέλεσμα. Ἄν θέλωμεν δὲ νὰ ἐξετάσωμεν ἐπιμελῶς καὶ ἀκριβῶς τὴν ἐπάλληλον ἐνέργειαν τῶν σωμάτων, πρέπει πολλάκις νὰ ἐρευνῶμεν κατὰ πόσον ἡ θερμότης ἔχει ἐπιβροήν ἐπ' αὐτῶν. Ἠξέυρετε, νομίζω, ὅτι τὰ σιδηρορρῖνίσματα καλοῦσιν ἐντελῶς εἰς τὸν ἀέρα. Ὅθ' ἄς τὴ ἀποδείξω ἡμῶς καὶ πάλιν δι' ἄλλου πειράματος, διὰ νὰ χαραχθῇ εἰς τὸν νοῦν σας ὅ,τι ἔγω νὰ σᾶς εἰπῶ περὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ σιδήρου ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Λαμβάνω λοιπὸν μίαν φλόγα, καὶ τὴν καθιστῶ κοίλην ἠξέυρετε διατί; διὰ νὰ τῇ δώσω περισσότερον ἀέρα. Ἔπειτα ρίπτω εἰς αὐτὴν ὀλίγα σιδηρορρῖνίσματα, καὶ βλέπετε πῶς ἀμέσως αὐτὰ καλοῦσιν. Ἡ καύσις αὕτη εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς χημικῆς ἐνεργείας ἣτις ἐνεργεῖται ὅταν ἀνάπτωμεν αὐτὰ τὰ μόρια. Ὁ ἀσχαληθὲν λοιπὸν περὶ τὰ διάφορα

αὐτὰ ἀποτελέσματα, καὶ ὅθ' ἰδῶμεν τι συμβαίνει ὡς πρὸς τὸν σίδηρον ὅταν ἀπαντᾷ τὸ νερὸν. Τὴν ἱστορίαν του τὸ ἴδιον θὰ σᾶς τὴν διηγήσῃ, καὶ τότε μετὰ τσοαύτης χάριτος, τσοαύτης γλυκύτητος, τσοαύτης τάξεως, ὡστε βέβαιος εἶμαι ὅτι αἱ ἐξηγήσεις του θὰ σᾶς φανῶσι πολὺ πείσργοι.

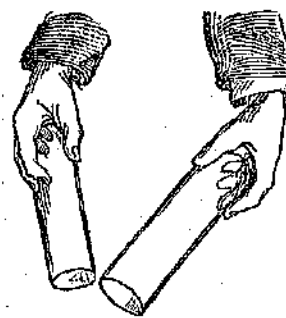
Ἔχω ἐδῶ ἓνα κλίβανον. Δι' αὐτοῦ διέρχεται σωλὴν σιδηροῦς, ὅμοιος σχεδὸν πρὸς τὸν τοῦ τουφεκίου. Τὸν σωλῆνα τοῦτον ἐγέμισα σιδηρορρῖνίσματα λαμπρότατα, καὶ τὸν ἔθεσα εἰς τὴν φωτίαν διὰ νὰ τὸν πυρώσω. Εἰς τὸν σωλῆνα ἤμπορῶ νὰ στελεῶ ἢ ἀέρα ἢ ἀτμὸν. Ὁ ἀτμὸς ἐρχεται ἀπὸ τὸν μικρὸν αὐτὸν λέβητα, καὶ αὐτὸς ἐδῶ ὁ στρόφιγξ μοὶ ἐπιτρέπει ν' ἀφήσω ν' ἀπαντήσῃ ὁ ἀτμὸς τὰ ρῖνίσματα ὅταν θέλω. Εἰς τὰς ὑαλίνας δὲ αὐτὰς φιάλας ἔχω νερὸν, καὶ τὸ ἐχρωμάτισα διὰ νὰ ἤμπορέσητε νὰ ἰδῆτε καλύτερα τί θὰ συμβῇ. Ἰνωρίζετε ὅτι ἂν εἶχον τὸν σωλῆνα ἐντὸς ψυχροῦ νεροῦ, καὶ διήρχετο δι' αὐτοῦ ὁ ἀτμὸς, ὁ ἀτμὸς θὰ ἐπυκνωθῶ· διότι εἴδατε ὅτι εἰς ἀερώδη κατάστασιν μένει μόνον ἐν ὄσφ' εἶναι θερμὸς. Ἐνθυμεῖσθε πῶς συνεστάλη, ὡστε κατέλαθε μικρὸν μόνον ὅσιν ὅταν ἐψυχράθη, καὶ πῶς κατέπεσαν τὰ πλευρὰ τοῦ κυλίνδρου

Σχ. 25.

τούτου. (Ὁ καθηγητὴς δεικνύει τὸν κύλινδρον τὸν κατασκευασμένον ἀπὸ πάριλαν, τὸν ὁποῖον εἶχε μεταχειρισθῆ εἰς προηγουμένον πείραμα.) Ἄν λοιπὸν ἀφήσω νὰ εἰσελθῇ ἀτμὸς εἰς τὸν σωλῆνα τοῦτον, καὶ ὁ σωλῆν εἶναι ψυχρὸς, ὁ ἀτμὸς θὰ συσταλῇ. Διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ θερμανθῇ ὁ σωλῆν διὰ νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ. Ὅθ' ἀφήσω νὰ εἰσελθῇ εἰς αὐτὸν ὁ ἀτμὸς κατ' ὀλίγον, καὶ ὅταν ἐξέρχεται διὰ τοῦ ἄλλου πέρατος, θὰ ἰδῆτε ἂν ἐπυκνώθῃ ἢ ὄχι. Διὰ νὰ πυκνώσω τὸν ἀτμὸν, ὡς εἶπομεν, διὰ νὰ τὸν καταστήσω βευστὸν, ἀρκεῖ νὰ ἐλαττώσω τὴν θερμοκρασίαν· τοῦ αἵθου ἡμῶς τούτου, τοῦ ἐξερχομένου διὰ τοῦ σωλῆνος, καὶ τὸ ὅποιον συνάγῃ εἰς τὴν φιάλην ταύτην, ὅσον καὶ ἂν ἐλαττώσω τὴν θερμοκρασίαν, καὶ ἂν τὴ περάσω διὰ ψυχροῦ ὕδατος, ἢ ἀερώδης κατάστασις του διόλου δὲν μεταβάλλεται. Ἄλλὰ θὰ δοκιμάσω καὶ κατ' ἄλλον τρόπον αὐτὸ τὸ ἀέριον, διὰ νὰ ἰδῆτε ἂν εἶναι πάντοτε ὁ ἴδιος ἀτμὸς. Τὴν φιάλην ὅπου συνάγεται,

τὴν στρέφω ἄνω κάτω· ἄλλως τὸ ἀέριον θὰ ἐφευγε. Εἰς τὸ στόμιον αὐτῆς πλησιάζω φωτίαν, καὶ ἀμέσως τὸ περιεχόμενον φλογίζεται μετ' ἐλαφροῦ κρότου. Τοῦτο ἀρκεῖ εἰς ἀπόδειξιν ὅτι τὸ ἐξερχόμενον δὲν εἶναι ἀτμὸς· διότι αὐτὸ ἐφλογίσθη, ἐν ᾧ ὁ ἀτμὸς ὄχι μόνον δὲν καίει, ἀλλὰ καὶ σβῆνει τὴν φωτίαν. Αὐτὴν τὴν ἰδίαν οὐσίαν εὐρίσκωμεν καὶ εἰς τὴν φλόγα τοῦ κηρίου, ἐν ᾧ, ὡς εἴδατε, παράγεται καὶ δι' ἄλλων τρόπων. Ὅταν παράγεται διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ σιδήρου εἰς τὸν ὕδατῶδη ἀτμὸν, τότε τὸ σίδηρον ἐκεῖνο μένει εἰς κατάστασιν πολὺ ὁμοίαν πρὸς τὴν τῶν σιδηρορρῖνισμάτων ἀφ' οὗ καῶσι. Τὸ σίδηρον γίνεται τότε βαρύτερον ἀφ' ὅ,τι ἦτον πρὸ τοῦ πειράματος. Ἐν ὄσφ' τὸ σίδηρον μένει ἐντὸς τοῦ σωλῆνος, εἴτε θερμαίνεται εἴτε ψυχραίνεται, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ τεθῇ εἰς συνάφειαν μετὰ τῆς ἀτμοσφαιρας ἢ μετὰ ὕδατος, τὸ βάρος του δὲν μεταβάλλεται. Ὅταν ἡμῶς τὸ βεῦμα τοῦ ἀτμοῦ διήλθε διὰ τοῦ σιδήρου, τοῦτο ἔγινε βαρύτερον· ἐδκνεύθη λοιπὸν ὕλην τινα παρὰ τοῦ ἀτμοῦ, ἐν ᾧ ἰδοὺ ἐδῶ ἡ ἄλλη αὐτὴ ὕλη, ἡ καύσιμος, ἣτις ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. Ἐγέμισεν ἐξ αὐτῆς καὶ τὸ δεύτερον τοῦτο ἀγγεῖον, καὶ ἤμπορῶ τώρα νὰ δοκιμάσω ἐν περιεργότατον πείραμα. Καύσιμον λοιπὸν εἶναι τὸ ἀέριον τὸ ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ σωλῆνος τούτου· τὸ ἠξέυρομεν, καὶ θὰ μοὶ ἦτον εὐκόλον νὰ τὸ ἀνάψω εὐθὺς, καὶ νὰ σᾶς τὸ δείξω καὶ πάλιν. Ἄλλὰ προτιμῶ νὰ τὸ φυλάξω διὰ νὰ σᾶς ἀποδείξω ἄλλο τι, ἂν ἤμπορῶ, ὅτι δηλαδὴ τὸ καύσιμον τοῦτο ἀέριον εἶναι καὶ ἐλαφρότατον. Ὁ ἀτμὸς πυκνωταί· ἀλλὰ τὸ ἀέριον τοῦτο ὑψοῦται εἰς τὸν ἀέρα, καὶ δὲν δύναται νὰ πυκνωθῇ. Ἄς λάβω καὶ δεύτερον ἀγγεῖον, περιέχον μόνον ἀέρα. Διὰ νὰ βεβαιωθῶ ὅτι ἀληθῶς ἄρ' μόνον εἶναι, βάζω ἐντὸς τὸ κηρίον καὶ τὸ ἐξετάζω. Εἰς τὴν χειρᾶ μου λαμβάνω τώρα τὸ ἀγγεῖον τοῦτο ὁ

Σχ. 26.

που περιέχεται τὸ ἀέριον, καὶ κάμνω ὡς ἂν ἦτον βευστὸν. Κρατῶ καὶ τὰ δύο ἀγγεῖα ἀνεστραμμένα, διὰ νὰ μὴ φύγῃ τὸ ἐλαφρὸν ἀέριον. Ἐπειτα στρέφω ἐκεῖνο ὅπου εἶναι τὸ ἀέριον ἐλαφρῶς πρὸς τὸ γόμιον τοῦ ἄλλου, τοῦ περιέχοντος ἀέρα. Τί περιέχει τώρα; Ἄέριον καύσιμον, ὡς τὸ ἐξερχόμενον καὶ ἐκ τοῦ κηρίου, διότι αὐτὸ ἐχύθη, ἢ, ὡς ἐλαφρότερον, ἀνέβη εἰς τὸ ἄλλο ἀγγεῖον, διώξαν τὸν ἀέρα. Αὐτὸ δὲ τὸ ἴδιον ἀέριον τὸ παραχθὲν ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ σιδήρου ἐπὶ τοῦ ἀτμοῦ μᾶς τὸ δίδουσι καὶ ἄλλα σώματα ἐξ ἐκείνων τὰ ὅποια

εἴδατε ὅτι ἐπενεργοῦν δραστηρίως ἐπὶ τοῦ νεροῦ. Ἄν μεταχειρισθῶ ὀλίγον ποτάσιον, καὶ λάβω καλῶς τὰ μέτρα μου, θὰ παραχθῇ τὸ ἴδιον ἀέριον. Ὅμοίως ἂν ἐντὸς τοῦ ποτασίου μεταχειρισθῶ ψευδάργυρον ἢ ζῖγκον, τὸ ἀποτέλεσμα μὲν δὲν θὰ εἶναι τὸ ἴδιον, ἐπίσης ἰσχυρὸν καὶ διαρκές, ἂν ἡμῶς καλῶς παρατηρήσωμεν, θὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ἡ διαφορὰ προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τοῦ νεροῦ ἡ ἐνέργεια ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ καλύπτῃ τὸν ψευδάργυρον διὰ λεπτῆς ἐπιφανείας ἣτις τὸν προστατεύει, ὡστε ψευδάργυρος μόνος ριπτόμενος εἰς νερὸν δὲν παράγει ἰσχυρὸν ἀποτέλεσμα. Ἄν ἡμῶς διὰ τῆς χρήσεως ὀξέος τινὸς ἀφαιρέσω αὐτὴν τὴν ἐπαλοιφήν, τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆν ἣτις ἐμποδίζει τὴν ἐνέργειαν τοῦ ψευδαργύρου ἐπὶ τοῦ νεροῦ, βλέπω ὅτι ὁ ψευδάργυρος, εἰς τὴν συνήθη θερμοκρασίαν, ἐνεργεῖ ἀπαρράλλακτος ὡς ὁ κίλιον σίδηρος. Ἐδὲ οὐδὲ ὡς μεταβάλλεται, ἐκτὸς καθ' ὅσον συνδέεται μετὰ τοῦ παραχθέντος θξυδίου τοῦ ψευδαργύρου. Ἐχουσα τὸ δὲ εἰς τὸ ποτήριον, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε τὸ ἴδιον ὡς ἂν εἶχε γίνῃ βράσις διὰ θερμότητος. Ἰδοὺ οὐσία τις ἀφθονωτάτη, ἣτις ἐξέρχεται ἐκ τοῦ ψευδαργύρου, καὶ δὲν εἶναι ἀτμὸς. Αὕτη ἐγέμισε τὸ ἀγγεῖον τοῦτο τὸ ἀνεστραμμένον, καὶ ἀμέσως θὰ ἰδῆτε ὅτι εἶναι ὕλη καύσιμος, ἀπαρράλλακτος πρὸς ἐκείνην τὴν ὁποῖαν μοὶ ἔδωκε τὸ ἄλλο πείραμα, ὅταν ἐπύρωσα τὸν σωλῆνα. Αὕτη ἡ οὐσία, ἡ αὐτὸ τὸ ἀέριον παράγεται ἀπὸ τὸ νερὸν, καὶ αὐτὸ τὸ ἴδιον παράγεται καὶ ἀπὸ τὸ κηρίον.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΙΕ.

Ἔπειτα συνέχισεν

ΟΙ ΜΕΛΛΟΝΥΜΦΟΙ ΤΗΣ ΣΠΙΤΖΕΡΓΗΣ

Συνέχεια ἐπί σελ. 548.

Γ'

Τὸ πλοῖον τοῦ Κ. Βανσκέπ διασχίζον μετ' ἀξιοθαυμάστου ταχύτητος τὰ κύματα ἐξηκολούθει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας τὸν δρόμον του. Οἱ ναῦται, ἐκ φύσεως προληπτικοὶ ἄνθρωποι, θεώρουν τὸν οὐρεῖον ἔνεμον ὡς καλὸν οἰωνὸν διὰ τὸ λοιπὸν τοῦ ταξιδίου των, ὁ δὲ Τρομπᾶν πίνων τὸ οἰνόπνευμά του ἠρέσκετο νὰ ἀστειλῆται, μαρτύριον ὅτι ἦτο εὐδιάθετος. «Φαίνεται, θαλασσοπούλια μου, ἔλεγεν εἰς τοὺς συντρόφους του, ὅτι κἀνεὶς δὲν παρέβη τὸ καθῆκόν του εἰς τὴν ξηράν, ὅτι κἀνεὶς δὲν παρήκουσεν εἰς τὸν μπαμπᾶ του ἢ εἰς τὴν μαμμὰ του, κἀνεὶς δὲν ἔκαμε νὰ κλαύσῃ ἢ Νινέτα του, κἀνεὶς δὲν ἔκλεψε τὸν ξενοδόχον του, δι' αὐτὸ ἔχομεν καλὸν καιρὸν». Δὲν ὠμολόγηε ἡμῶς ὅτι ἦτο καταχρεωμένος εἰς ὅλα τῆς Δουρκέρης τὰ οἰνοπωλεῖα, ὅτι χάρις εἰς τοὺς γρόνθους του εἶχε διαφύγει τὴν κα-

ταδλιωξιν ενός θναυστου του και οτι δην εσώθη από τής κατάρτας γραίας τινος ξενοδόχου ειμή υποσχόμενος εις αυτήν δώδεκα δέρματα λευκής αρκτου.

«Έλα εδω, μικρέ μου, εκραυγάζε πρώϊαν τινά προς τον Φρισκέ, πλησίον». Καί αφού με τας στίβας του χειρας έπιασεν από τα αυτία το δυστυχές δρφάνον' «είσαι ευτυχισμένον, τή λέγει, όπου έχομεν καλον καιρόν, διαφορετικά θα σε έπετοσα εις την θάλασσαν, πουλάκι μου, δια να εξιλεσω την Δμφιτριαν' όπου αγαπή τόσον τα καλά παιδάκια ώσαν εσε».

Αφ' ης στιγμής ο μικρός Φρισκέ ειχεν επιειδασθη επί του πλοίου ο Τρομπών τον ειχε πάρει από κακό' άμα ο ναυτόπαις τον έβλεπεν ετρεμεν όλος.

Αιήθλον τοιουτοτρόπως ημέρας τινάς και η Ρόζα Μαρία ευθαρσώς ειχεν υπερβη τον πολικόν κύκλον. Αλλά όταν εφθασε παρα τας νήσους Λοφόν, κατελήθη υπό ανέμου τόσον αιφνιδίου και άρπυκρού, ώς τε το καλλίτερον πλοϊον δυσκόλως θα άνθίστατο εις αυτόν. Κατά την στιγμήν εκείνην ο Βλονδω εύρισκετο κατάκοιτος εις τον κοιτωνίσκον του πάσχων υπό Ισχυάδος νόσου, ητις το πρώτον τον ειχε προσβάλει εις έν του ταξιδιου εις Γροενλανδιαν. Ο Μαρσέλ διετάζε να μαζεύσωσι τα ιστία και να αναχωρήσωσι το πλοϊον. Αντήγει ως ήχος μετάλλου η Ισχυρά και σταθερά φωνή του έν τή μέσω του θορύβου και των μακηθμών της τρικυμίας και εκάστη διαταγή του άκριβής και καθαρά προείδεν έμπειραν άμα ναύτου και αυθεντιαν άρχηού.

«Ας πούμε την αλήθειαν, έλεγεν ο Τρομπών αναβαίνων εις τα σχοινία των ιστών, εκείνος ο πκληροποπλοίαρχος δέν κυβερνά άσχημα. Αλλά... με προσέβαλε εκείνο το βράδυ και θα μου το πληρώση. Θα... μου... το... πλη...ρώση...» έψιθύριζε σρήγγων σπασμοδικώς το κοντόσχοινον του μέσω ιστίου, ως έν εσφιγγε με τας σιδηρές του χειρας τον λαϊμόν του υποπλοϊάρχου.

Με όλην την Ικανότητα του Μαρσέλ κατά την περίστασιν εκείνην απώλεσεν η Ρόζα Μαρία τον προς την πρώραν πλάγιον ιστόν της και την λέμβον της. Τοιούται απώλειαι επί πολεμικού πλοίου τάχιστα εκανορθούνται, τα έμπορικά όμως ουτε άνδρας πολλούς έχουσι ουτε Ικανόν υλικόν προς τοϋτο. Βύτυχως εκόπασε μετ' ολίγον η τρικυμία και τον άνεμον, οστις ακατάσχετος επνεσεν από του βάρους του Βορρά, διεδέχθη ήρεμος νότιος άνεμος. Μετ' ολίγας ημέρας η Ρόζα Μαρία ήγκυροβόλει πρό του Χάμμερφεστ. Εκθαμβοι εδεικνυον προς άλλήλους οι ναύται την βορειοτάτην ταύτην πόλιν, περι ης τόσα διελέγοντο αφ' οτου ειχον καταλίπει την Δουνιέρην και ης έν τη άμαθεία των ειχον πλάσει καθ' έαυτους θελκτικωτάτην εικόνα.

Έν τή πληθει των έντιών, ετινα κατέχουσι

την υδρόγειον σφαίραν, μόνος ο άνθρωπος δύναται να ζήση εις πάντα τα κλίματα, εις τας θερμας της διακεκαυμένης ζώνης και εις τους φοβερούς χειμώνας των βορειών χωρών σημειον και τοϋτο της υπερσχής του. Τα άλλα ζώα δέν δύνανται επί πολυ ν' αποχωρήσωσι από του σημείου, ενθα η φύσις τα εταξε και αυτα δε τα μάλλον αποδημητικά υπείκουσι εις ώρισμένους τινάς νόμους διέποντας τας αποδημίας των. Ο άνθρωπος παντου δύναται να κατασκευάση την καλύθην του η να πήξη την σκηνήν του. Ο Θεός εδωκεν εις αυτον τον ουρανόν εις στέγην και εις βασιλείου την γην.

Αλλά καθως ο φυσιοδίφης όρζει εις τας κλίμας των όρειών και εις τας βορειους ακτάς εσχατά τινα περάτα του φυτικού εδάφους, ουτω δύναται τις λογικώς να όρειση εις τους διαφορους τόπους πέρας τι και όριον εις την δύναμιν, ην έχει ο άνθρωπος του να εγκληματίζηται.

Εις δύο σημεία λίκν απ' άλλήλων απέχοντα υπάρχουσι δύο πόλεις, αιτινες εινε ουτως ειπεση η εκδήλωσις του όριου, το όποιον η ανθρωπινη φύσις δέν δύναται να υπερβη' το Κέρο-δι-Πάσκο και το Χάμμερφεστ. Το Κέρο-δι-Πάσκο κείται υψηλά ως φωλιεά κόνδωρος επί των Άνδεων 43, 073 πόδας υπεράνω της επιφανείας της θαλάσσης, τόσον υψηλά, όσον η κορυφή του Δευκού Όρους, το δε Χάμμερφεστ κείται περαν της 70 μοίρας πλάτους, 49 1/2 μοίρας έντεϋθεν του αρκτικού πόλου.

Τα μεταλλεία και τα πολύτιμα μέταλλα, η επιραια και Ιαμακατά τον χρυσούν Όράτιον, προσείλκυσε πλήθος εργατών και μαστευτών παρα το περουδιανόν εκείνο όρος, όπερ οι Ινδοι ώνόμασαν Ριμνι, ταυτέστιν έρημωμένον.

Της άλιείας τα προϊόντα προσείλκυσαν παρα τας ακτάς της νήσου της Φαλαίνης (Ηνκιού), επί αγόνου εδάφους, παρα τους πόδας όρειών γυμνών πάσης φυτείας, πλησίον εις τους παγετόνας της Σειλάνδης, εκατοντάδας τινάς γενναίαν λαμβούχων και τινάς οικογενείας εμπόρων. Οι μόν έν κτισαν εδω και ελει αναμέσον των βράχων τας ξυλινάς καλύθας των, οι δε τας οικίας και τα εργαστήριά των. Έπειτα ώκοδομήθη εκκλησία έν τή μέσω των οικημάτων και ιερές, προς δν πληρώνουσιν οι άλιεις το δέκατον της άγρας των, διδάσκει εις το άπόκεντρον εκείνο της γής μέρος του Βδαγγελίου τα δόγματα.

Το όρος, επί δύο περίπου μήνας, εινε ζωηροτάτη η μικρά πόλις. Τότε φθάνουσιν εκεί πλοια βωσικά, νορβηγικά, δανικά, ενίοτε δε και άγγλικά, άλλα μεν προερχόμενα εκ Σπιτζεβέργης με φορτία όνίσκων και γουναρικών, άλλα δε καταφθάνοντα με ευρωπαϊκά προϊόντα, τα όποια ανταλλάσσουν εντι έμπορευμάτων των βορειών εκείνων χωρών. Καί τότε εινε λίαν άπησυχολημένοι οι έμποροι και ακούει τις εις τον λιμένα και

εις τα οίνοπωλεία να άντηχώσι γλώσσα παντοία ως εις τον πυργον της Βαβέλ.

Και συνάμα η ψυχρά εκείνη γη του Βορρά φαίνεται ως αν επεζήτει να στολισθίνα υποδεχθθ τοσοϋτους ξένους. Δέν δύνανται μόν αι κορυφαί του Σέιλανδ ν' αποτινάξωσι τον λευκόν μανδύαν, οστις τας περιβάλλει, ουδέ η Τύβερειλδ να κοσμηση έαυτην με χλοάζουσαν φυτείαν, διότι ουδεμία φυτική γη επικάθηται επί των γρανιτικών όχθών της, άλλα υπό το λαμπρόν φώς του ήλιου άντανακλώσιν αι χιονοσκεπέεις ακραι και φαίνονται ως άργυράι δρόνοι. Λάμπει η μαύρη της Τύβερειλδ επιφάνεια ως άπεραντον έλασμα βασάλτιδος, η θάλασσα εινε κυανη ως έλβετική λίμνη, τα δε οικήματα και η εκκλησία, κεκοιμαμένα με ώχραν, νομίζεις ότι εινε πορφυρά. Καί εις της κοιλάδος τα κολπάματα—ιδε—αι μικρόκορμοι σημάδι υφούσι ζωηράι τους κλαδίσκους των υπεράνω του εδάφους και καλύπτονται με φύλλα και φαίνονται ως να έχαιρον διότι το όαλπος τας ζωογονει, διότι τας φωτιζει το φώς μετά τον μακρόν ύπνον του χειμώνος. Παρέκει παρα τον λιμένα—άκουσον—έν τή μέσω των τραχειών κραυγών των ναυτών διακρίνονται αι ήχηράι φωναι των εμπόρων' ετι πλέον, διακρίνεται γλυκός και δροσερός ψίθυρος: εινε μικρός βράξ, οστις όρμητικώς καταβαίνει δια των τραχυτήτων του βουνοϋ, πηδά ως χαρωπόν παιδίον επί των βράχων και μαλακά βρει προς την θάλασσαν έντός μικρής κοίτης, την όποιαν παρφαίνουσι πρασίνη πύα και μυσοσιτίδες.

Τα πλείστα των άνθών και των θάμνων έχουσι έμβληματικήν τινα ιστορίαν και σημασίαν. Ο άνθρωπος βλέπων αυτα φύόμενα πλησίον του, τα συνέδασεν, αναλόγως της έαυτων φύσεως, προς την χαράν του η προς την λύπην του. Το κρίνον το εδόξασεν η Άγια Γραφή και η Ιστορία της Γαλλίας, τον λωτόν τον κατέστησαν ισρόν οι Ινδοι, το βόδιον, το σύμβολον του έρωτος, το έψαλλον ο Άνακρέων και οι Πέρσαι ποιηται, ο ύάκινθος και η άνεμώνη έχουσι μακράν έν τη μυθολογία παραδωσιν, ο κυπάρισσος, το δενδρολίθανον και η πεύκη εινε πένθους σύμβολα, το γαρύφαλλον και ο νάρκισσος ανακαλοϋσιν εις την μνήμην την έν τοις άγροίς ευδαιμονίαν και η τολύπη των Όλλανδών το εμπόριον.

Οι Φινλανδοι δέν παύουσιν άνυμνούντες εις τα άφελη των ποιήματα την σημάδιαν, αν έχωσι δε ποιήσιν οι Γουαρανολ οι οικουντάς του Όρενόκου τας όχθας τι δέν θα λέγωσι τάχα προς εξύμνησιν του δένδρου εκείνου, υπερ εδωρήσατο εις αυτους η Θεία Πρόνοια ως μαναδικόν σχεδόν μέσον υπάρξεις;

Έχει και η μυσοσιτις παραδωσιν, τρυφεράν και μελαγχολικήν έν Γερμανία παραδωσιν. Όρατα κόρη, καθ' ην στιγμήν αφαρπασθησα υπό χειμάρρου όρμητικου επνίγητο, έρριψε προς τον έραστήν της το

άνθος τουτο κραυγάζουσα «μη με λησμονεί!...» Δίκαιον έχουσι οι πιπεύοντες εις την παραδωσιν ταύτην. Από των όχθών των βωκίων μας μέχρι των κορυφών των Άλπατων, μέχρι των πάγων του Βορρά, παντου το τρυφερόν άνθόλλιον προσβλέπει προς τον δδοιπόρον με τους μικρούς γλαυκούς όφθαλμούς του και φαίνεται ως να τή λέγη «μη λησμονεί την γεννέτερην γην σου και τους φιλήτάτους, ος εκει αφήκας». Φυσιοδίφης τις διηγείται ότι μετά την έν Βατερλώ μάχην άπειροι μυσοσιτίδες εφύησαν αιφνης επί της γής εκείνης, ην τόσον αίμα ειχε ποτίσει. Καί έν η οι πολιτικοι άνδρες και οι στρατηγοι διώρθωνον τον χάρτην της Ευρώπης, το συμπαθές άνθόλλιον εκόσμηε με τους γλαυκοχρυσούς του κάλυκας τον τάφον του στρατιώτου και έλεγε προς τους επισκεπτομένους τον άπαισιον τόπον, ως τις μελωδία του Θωμά Μούρ, ως τι ζώμα του Δελαβίγν' «μη λησμονείτε εκείνους, οτινες απέθανον ένταϋθα, υπό την σημαίαν του έθνους των!»

Δια τοϋτο πόσον παντου και παρα πάντων εινε αγαπητόν το μικρόν άνθος! Μόνον οι βοτανικοι το ονομάζουσι με το χονδρόν όνομα, το δηλοϋν του μύδος τα ότα' οι άλλοι άνθρωποι το αποκαλοϋσι με συμπαθέστερον όνομα. Αί ξανθαί κόραι της μελαγχολικής Γερμανίας το ονομάζουσι «μη με λησμονεί» (Vergissmeinnich), τα δε άλλα έθνη μεταφράζουσι τοϋτο έαυστον κατά την φύσιν της ιδίας γλώσσης.

Κατά την ώραν θμους του έτους, καθ' ην το πλοϊον της Δουνιέρης εφθανεν εις Χάμμερφεστ, ουδεμία μυσοσιτις δέν εφαινετο εις των ποταμιών τας όχθας, ουδεμία σημάδι δέν επρασίניζε. Ο χειμών, ο βαρύς και επίμονος χειμών, περιέσφιγγεν ετι την βορείαν κωμόπολιν εις τας ψυχράς άγκάλας του. Ητο σκοτεινή η θάλασσα, δμιχλώδης ο ουρανός, χιονοσκεπάστος η γη. Αί ήμέραι μόνον ήρχίζον να γαίνονται μεγαλήτεροι και οι κάτοικοι μετά χαράς έχαιρέτιζον την εκ νέου εμφάνισιν του φωτός, όπερ επί πολλούς μήνας τους ειχε καταλίπει.

Ηδη τα άλιευτικά πλοια ειχον εκπλεύσει δια την Σπιτζεβέργην. Τα ζένα δέν ειχον φθάσει ακόμη' οι έμποροι μη έχοντες εργασίαν έμενον αίκτοι, περιμένοντες δε τον καλον καιρόν διημέρευον παίζοντες τα χαρτία. Ητο μελαγχολική και σιγηλή η μικρά πόλις. Έδω και εκει μόνον έβλεπε τις ένίοτε οικογένειαν Κουανέρων η Λαπάνων εκ των περιχώρων, ητις ήρχετο να πωλήση δέρματα παρανόθων, άλλ' ένίοτε άφινε το φορτίον εις τα οίνοπωλεία.

Η άπροσδόκητος άφίξις του ώραιου πλοίου της Δουνιέρης αφύπνισεν αιφνης το ναρκωμένον Χάμμερφεστ. Οι έμποροι έσπευσαν ν' ανοίξωσι τα καταστήματα των, αι οίνοπώλιδες παρέταξαν φιάλας οίνοπνεύματος και πόρτρα, ο λιμενάρχης εκπληρών και ταλώνου καθήκοντα ενεδύθη τήν

επίσημον στολήν του και επέβη της 'Ρόας Μαρίας. Μετ' ἄλλων ὄλοι αἱ γυναῖκες τῆς μικρᾶς πόλεως προέβησαν εἰς τὰ παράθυρα διὰ νὰ ἴδωσι διερχομένους τὸν Βλονδῶ καὶ τὸν Μαρσέλ, οἵτινες διηυθύνοντο πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ Κ. Σπάρμαν, τοῦ δραστηριωτέρου ἐμπόρου καὶ κυριωτέρου τραπεζίτου τοῦ Φίνμαρκ.

Οἱ δύο ναυτικοὶ ὠδηγήθησαν εἰς ἐπιμελῶς εὐπρεπισμένην αἴθουσαν, ὅποιαν δὲν θὰ ἀπηξίου οἰοσθήποτε κτηματίας τῆς Γαλλίας. Ἐξ βιομηχανίας τὰ προϊόντα εἰσελάθουσι καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἐκ φύσεως πτωχὰς χώρας διὰ τοῦτο ἐβλεπέ τις εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Κ. Σπάρμαν τοὺς τοίχους καταλλήλως ἐστολισμένους διὰ χαρτίων ταπήτων, αὐλαίας ἐκ μαλλίνου θαλασσηνοῦ ὑπὸ χρυσαμένον γέλωμα, ἀνάκλιτρα καὶ λαμπράς ἑδρας. Εἰς τὴν γεφυρωμένην ἐκείνην γῆν τοῦ Ηνωτοῦ παρὰ τὴν πεγαυμένην θάλασσαν οἱ ξένοι μετ' ἐκπλήξεως εὗρισκον συνηνωμένα ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὰ εἶδη τῆς πολυτελείας διαφόρων ἀπομεμακρυσμένων χωρῶν. Αἱ ἑδραὶ ἦσαν κατασκευασμέναι ἐκ καρυδιᾶς τῶν Ἀντιλλῶν ὑπὸ σουηδοῦ ἐπιπλοποιοῦ, τὰ χαρτὰ τὰ ἐνεῖδει ταπήτων κοσμοῦντα τοὺς τοίχους εἶχον χρωματισθῆ ἐν Γαλλίᾳ, αἱ δὲ αὐλαῖαι ἦσαν προϊόντα βιομηχανικῶν καταστημάτων τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Γερμανίας. Πάντα δὲ ταῦτα ἀδρότε ἀναλώμασιν εἶχον μετακομισθῆ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν μέχρι τῆς Δρόννεμ καὶ ἐκεῖθεν ἀποσταλῆ διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου, ὅπερ καθ' ἕκαστον θέρος ἀποπλεῖ διὰ τὸ Βόρειον ἀκρωτήριον.

Χάρις εἰς τὰ ἐξωτικά ταῦτα προϊόντα ἡ αἴθουσα τοῦ Κ. Σπάρμαν εἶχε χαρακτῆρα διακεκριμένον· λιθογραφικαὶ τινες εἰκόνες ἦσαν πρὸς τοὺς ἐκεῖ ἀνηρτημέναι παριστάνουσαι σκηναὶς τοῦ λαπωνικοῦ βίου, μία προσωπογραφία τοῦ Βερνάρδου, ἄλλη τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Καρόλου τοῦ ΙΒ'. Ἡ ὄροφὴ ἦτο χαμηλὴ ἵνα προφυλάσσεται κάλλιον ἡ αἴθουσα ἀπὸ τοῦ ψύχους, πρὸς τοῦτο δὲ ὑπῆρχεν ἡ μεγάλη θερμάστρα καὶ διπλὰ παραθυρόφυλλα. Διεκρίνοντο δὲ εἰς τὰ παράθυρα καὶ τεγγητὰ ἐνθὴ δι' ἑλλειψιν φυσικῶν, τῶν ὁποίων τὴν βλάστησιν καὶ ἀνάπτυξιν ἐκόλυε τὸ κλίμα.

Ὁ Κ. Σπάρμαν ὑπεδέξατο τοὺς δύο ναυτικοὺς μετὰ τῆς ἐγκαρδίου ἐκείνης εὐγενείας τῆς χαρακτῆριστικῆς τοὺς κατοικοῦντας τὰς χώρας τοῦ Βορρᾶ καὶ τοῖς ἀπέτεινε γαλλιστὶ τὸν λόγον.

Πρὸ τοῦ δυνηθῆσαι νὰ ἐξηγήσῃ πρὸς τὸν τραπεζίτην τὴν αἰτίαν τῆς ἐπισκέψεώς των, οἱ δύο φίλοι ἠναγκάσθησαν πρῶτον νὰ παρακαθῆσασιν εἰς τὴν τραπέζαν.

«Εἶνε σὺνήθειά μου τοῦ τόπου μας, τοῖς εἶπεν ὁ οἰκοδεσπότης μειδιῶν· τὸ αἶμά μας ρεῖ ἐραδύτερον ἢ τὸ τῶν κατοίκων τῆς Μεσημβρίας, διὰ τοῦτο εἶνε ἀνάγκη νὰ τὸ ἐνεργοποιώμεν. Εἰς οἰανδήποτε οἰκίαν τῆς πόλεώς μας καὶ ἂν παρου-

σιασθῆτε, θὰ σὰς προσφέρωσι πρῶτον τονοτικὸν τι ποτόν».

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐπλησίασε πρὸς τὴν θύραν καὶ ἔδωκε τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς σιγαλῆ τῆ φωνῆ πρὸς τὸν περιμένοντα ὑπῆρέτην.

Μετὰ τινὰς στιγμὰς ἡ ὑπῆρέτρια ἔφερον ἐπὶ τῆς τραπέζης φέτας καπνιστοῦ σολομοῦ, γλώσσας ταράνδων καὶ χαβιάριον, ἔπειτα δὲ ἦλθεν αὐτῇ ἡ κόρη τοῦ Κ. Σπάρμαν καὶ προσέφερε πρὸς τοὺς ξένους πόρτερ καὶ οἶνον τῆς Μαδέρας καὶ μετὰ τοῦτο ἀπεχώρησε.

Οἱ βόρειοι λαοὶ διέτῃρησαν τὴν ἀφέλειαν καὶ τὴν ἀπλότητα τῆς ἀρχαίας φιλοξενείας. Οἱ Ῥώσσοι ἐξυμνοῦσιν εἰς τὰ δημοτικὰ των ἄσματα τὴν προσφορὰν τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ ἄλατος (χλιεμπὶ σάλλ), οἱ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Μουονίου οἰκοῦντες Φλαμανδοὶ, ὅταν τὰ γεωργικὰ των ἔργα τοὺς ἀναγκάζωσι νὰ καταλείψωσι τὰς κατοικίας των, ἀφίνουσιν ἀνοικτὴν τὴν θύραν καὶ παρὰ τὴν ἐστίαν ἐναποθέτουσι γάλα καὶ ἄρτον διὰ νὰ φάγῃ ὁ ξένος, ὅστις ὀδοπορῶν ἤθελε διέλθει ἐκεῖθεν. Ἐκεῖ, ἐνθα εἶνε βαρὺ τὸ κλίμα καὶ ἄγονος ἡ γῆ, ὁ δὲ πληθυσμὸς ὀλιγὸς καὶ ἀραιός, ὁ ἄνθρωπος ζωηρότερον συναισθάνεται τὴν ἀνάγκην τῆς ἀλληλοβοηθείας. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην τοῦ ἀνθρώπου, λέγει τὸ Χάβσβαλ, τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο ἰσλανδικὸν ποίημα, ὅπερ οἱ παλαιοὶ Σκανδιναυοὶ ἀπέδιδον εἰς τὸν ὑπέρτατον θεόν των, τὸν Ὅδιν.

Ἄφ' οὗ οἱ δύο φίλοι μας ἐπιον ἀρκοῦντως, καὶ ἐκάπνισαν σιγάρα τοῦ Ἀρβούργου, ἔλαβεν ὁ Βλονδῶ τὸν λόγον καὶ ἀπηύθουε πρὸς τὸν Κ. Σπάρμαν αἰτήσεις τινὰς, ἃς ἐκεῖνος ἤκουσε μετὰ προσοχῆς, ἔπειτα δὲ ἀπήντησεν·

—Εὐχαρίστως θὰ σὰς προμηθεύσω πᾶν οὗτινος ἔχετε ἀνάγκην ἵνα ἐπισκευάσῃτε τὸ πλοῖόν σας. Εὐτυχῶς δὲν στεροῦμεθα ὕλικου, ἐργάτας μόνον πολλοὺς δὲν ἔχομεν καὶ πιθανὸν εἶνε νὰ μὴ τελειώσῃ πολὺ ταχέως ἡ ἐπισκευή. Ὡς πρὸς τὸν πλοῖον, τὸν ὁποῖον θέλετε, δὲν ὑπάρχει ἴσως ἀπὸ ἐδῶ μέχρι τοῦ Βέργεν καλλίτερος τοῦ γηραιοῦ Λάξ. Ἀπὸ τινων ἐτῶν ὁ γέρον Λάξ κάμνει τακτικὰ καθ' ἕκαστον θέρος τὸ ταξείδιον τῆς Σπιτζεβέργης. Κάνεις δὲν γνωρίζει καλλίτερά του τὰς ἀκτὰς ἐκεῖνας, ἀμφιβάλλω ὅμως ἂν θὰ δυνηθῆτε νὰ συνεννοηθῆτε μετ' αὐτοῦ.

—Καὶ διὰ τί; ἠρώτησεν ὁ Βλονδῶ. Ἄν πρόκειται περὶ χρημάτων, ἔχω διαταγὰς νὰ μὴ ἤμμι φειδωλός.

—Τὸ ζήτημα τῶν χρημάτων, ἀπήντησεν ὁ τραπεζίτης, εἶνε δευτερεύον. Ὁ Λάξ δὲν ζῆτει πολλὰ χρήματα οὔτε ἔχει ἀνάγκην χρημάτων, ἀλλ' ἔχει ἄλλην τινὰ ἀπαίτησιν, εἰς ἣν πολὺ ἐπιμένει. Ἄν ἐνοεῖ νὰ ταξιδεύσῃ ἂν δὲν ἔχη μετ' αὐτοῦ τὴν κόρην του.

—Ποῖαν ἡλικίαν ἔχει ἡ κόρη σου;

—Εἶνε εἴκοσι ἐτῶν περίπου.

—Εἴκοσι! ἐψήθρισεν ὁ πλοίαρχος. Ὅχι, ἔχι· ἀδύνατον εἶνε νὰ τὴν παραλάβωμεν μαζί μας. Εἶνε ἀνάρμοστον νὰ ἔχωμεν μίαν νέαν εἰς τὸ πλοῖόν μας. Ἄν ἦτο μικροτέρα καλὰ, ἀλλὰ εἴκοσι ἐτῶν! ... ἀδύνατον.

—Ἐγνοῶ πολὺ καλὰ τοὺς διαταγμούς σας, ἀπήντησεν ὁ Κ. Σπάρμαν. Οἱ ἀλιεῖς μας οἵτινες ἐξέπλευσαν πρὸ τινων ἐβδομάδων εἰχοντὴν αὐτὴν ἰδέαν. Κάνεις δὲν ἠθέλησε νὰ συμπαραλάβῃ τὸν Λάξ μετὰ τῆς θυγατρὸς του, ἂν καὶ πάντες ἀνομολογοῦσι τὴν μεγάλην του ἐμπειρίαν.

—Ἀλλὰ τί ἰδέα εἶνε αὐτῇ πάλιν τοῦ γέρω Λάξ νὰ ἔχη αἰώνως τὴν κόρην του μαζί του!

—Εἶνε παράδοξος ἀληθῶς, ἀλλὰ προέρχεται ἐκ πατρικῆς φροντίδος, τὴν ὁποῖαν πρέπει τις νὰ σεβασθῇ.

—Φοβεῖται μήπως ἀναπτυχθοῦν τίποτε αἰσθήματα κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας του;

—Καθόλου. Ἡ δεσποινὶς Καρίνα (οὕτως ὀνομάζεται) εἶνε τύπος φρονήσεως καὶ ἀρετῆς.

—Λοιπὸν;

—Ὁ Λάξ συνοικεῖ μετὰ τὴν ἀδελφὴν του, χήραν ἄκληρον. Ἡ ἀξιδόχος αὐτῆς γυνὴ ἀγαπᾷ καθ' ὑπερβολὴν τὴν ἀνεψιάν της· ἡδύνατο λοιπὸν ἡ δεσποινὶς Καρίνα νὰ μένῃ ἐδῶ χωρὶς ὁ πατήρ της νὰ ἔχη τὸν παραμικρὸν φόβον. Ἀλλ' ἰδοὺ τί τρέχει. Ἡ δεσποινὶς Καρίνα εἶνε πολὺ ἀδυνάτου κράσεως, ὁ δὲ Λάξ, ὅστις ὑπερκαμπᾷ τὴν μονογενῆ του θυγατέρα, φοβεῖται πολὺ μήπως πάθῃ τί διότι ἡ ἡμέτηρ της ἀπέθανε νέη. Ἀνέγνωσε δὲν ἠξέουρα τοῦ ὅτι τὰ ταξείδια πρὸς τὰ βόρεια μέρη καὶ ὁ ψυχρὸς ἀήρ ἐνδυναμοῦσι τὰς λεπτοφυεῖς κράσεις. Διὰ τοῦτο, ἂν καὶ ἦνε Σουηδός, ἦλθε καὶ ἀποκατεστάθῃ εἰς τὴν πόλιν μας. Ἰώρα νομίζει πάλιν ὅτι τὸ κλίμα τοῦ Χάμμερφρεστ εἶνε σχετικῶς θερμὸν, ὅτι ἐκνευρίζει καὶ θέλει νὰ ὀδηγήσῃ τὴν κόρην του εἰς τοὺς πάγους τῆς Σπιτζεβέργης.

—Εἶνε πράγματι, εἶπεν ὁ Μαρσέλ, λίαν συγκινητικὴ ἡ ἰδέα αὐτῆ τοῦ γηραιοῦ πατρὸς, νομίζω ὅμως ὅτι εἶνε λανθασμένη. Ἐξ οἴκου πρὸς τὸν δυστυχῆ αὐτὸν ἔπρεπε νὰ τὸν μεταπέσωμεν, νὰ τὸν κάμωμεν νὰ νοήσῃ ὅτι πλανᾷται.

—Πολλάκις προσεπάθησα νὰ πράξω τοῦτο, εἶπεν ὁ τραπεζίτης, ἀλλ' εἰς μάτην. Οὐδὲν ἦτον θὰ προσπαθῆσω καὶ πάλιν. Ἐλθετε ἀπόψε νὰ συμπάγωμεν· μέχρις ἐκεῖνης τῆς ὕρας θὰ ἴδω τὸν Λάξ καὶ θὰ σὰς ἀναγγείλω τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν μου.

—Ἄφ' οὗ εἶνε τόσον ἱκανὸς θὰ τῷ δώσω οἰανδήποτε ἀμοιβήν, εἶπεν ὁ Βλονδῶ.

—Καὶ ἐγὼ πολὺ θὰ χαρῶ, προσέθηκεν ὁ Μαρσέλ, ἂν μάθω ὅτι ἐφωτίσθη περὶ τῶν καθηκόντων τῆς καρδίας σου.

—Καὶ ἐγὼ ἐπίσης θὰ χαρῶ, εἶπεν ὁ Κ. Σπάρμαν, διότι καὶ αὐτὸς καὶ ἡ κόρη του πολὺ μ'

ἐνδιαφέρουσι. Θὰ μεταχειρισθῶ ὅλην μου τὴν εὐγλωττίαν.

Οἱ δύο ἀξιωματικοὶ ἀπεχώρησαν εὐχαριστοῦντες τὸν ἔμπορον διὰ τὴν ἀγαθότητα καὶ τὴν εὐγένειαν, ἣν πρὸς αὐτοὺς εἶχε δείξει.

Τὸ ἔσπρας κατὰ τὴν ὠρισμένην ὥραν ἐπανήλθον. Ἡ τραπέζα ἦτο ἤδη ἐτοιμὴ χάρις εἰς τὰς φροντίδας τῆς δεσποινίδος Σπάρμαν. Ἐπὶ μεγάλης ἀργιλοπλάστου λαπάδος πετεινὸς ἐψημένος ἐκάπνιζε καὶ εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς τραπέζης ἔλαμπον τὰ ἀργυρωμένα πώματα δύο φιαλῶν καμπανίτου. «Λοιπὸν!» ἀνέκραξεν ὁ Βλονδῶ, πλησιάζων πρὸς τὸν Κ. Σπάρμαν μετ' ἀσυνήθους ζωηρότητας.

—Λοιπὸν! ἀπήντησεν ὁ τραπεζίτης, δὲν ἔκαμα τίποτε. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἐπιμόνος ὅσον ὁ διάβολος. Ὅχι μόνον δὲν μεταπέιθεται αὐτὸς, ἀλλὰ κατῶρθωσε νὰ πείσῃ καὶ τὴν κόρην του ὅτι θὰ ὠφελῆθῃ εἰς τὴν Σπιτζεβέργην καὶ ἐπιμένει τώρα καὶ αὐτῇ πλείτερον τοῦ πατρὸς της. Ἄν παραδέχησθε νὰ συμπαραλάβῃτε τὴν κόρην του, ἀπαιτεῖ διὰ τὴν δεσποινίδα Καρίναν κατάλληλον κοιτώνισκον εἰς τὸ ὄπισθεν τοῦ πλοίου καὶ σὰς ζητεῖ πρὸς τοὺς ναυπηγούς νὰ παρακλύθῃται αὐτὴ μαζί σας εἰς τὴν τραπέζαν. Ὡς πρὸς τὸν ἑαυτὸν τοῦ δώσατέ του, τι θέλετε καὶ ἀναμιξατέ τον με τοὺς ναύτας, ἀδιαφορεῖ. Προσέθηκε δὲ ὅτι ἂν δὲν εὗρῃ ἐφέτος νὰ κάμῃ τὸ ταξείδιον αὐτὸ, θὰ ναυλώσῃ πλοῖον μόνος του τὸ ἐπόμενον ἔτος καὶ θὰ ὑπάγῃ τέλος πάντων εἰς τὴν Σπιτζεβέργην.

—Εἶνε λοιπὸν κεφάλι ἀγύριστο! ἐκραύγασεν ὁ Βλονδῶ. Ἄς εὗρωμεν ἄλλον πλοῖον.

—Οἱ καλλίτεροι ἀνεχώρησαν. Μένουν δύο, εἰς τοὺς ὁποίους, ὁμολογῶ, δὲν ἔχω πολλὴν ἐμπιστοσύνην. Δὲν θὰ τοὺς προσελάμβανον εἰμὴ εἰς τὴν ἐσχάτην ἀνάγκην.

—Κακὴ δουλειά! ἐψήθρισεν ὁ πλοίαρχος· ἀκατὰ ἄγνωστοι... ὕφαλοι... διαταγὴ τοῦ Κ. Βανσκέπ νὰ πάρωμεν πλοῖον ὁποῦσδήποτε... καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ κόρη τοῦ γέρω Λάξ... καὶ μέσα εἰς τὸ πλοῖον εἴκοσι πέντε ἄνδρες! Ἄ διάβολε! Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐταξείδευα εἰς τὸ Κάδιξ, εἶχα καὶ τότε μίαν γυναῖκα... Ἐγὼ ἠξέουρα τί ἐτράβιζα, τί φροντίδας εἶχα ἕως ὅτου νὰ φθάσω... Ἀλλὰ, τέλος πάντων, τί λογῆς εἶνε αὐτὸ τὸ διαβολοκρίτισσο;

—Θελκτικὴ, ἀπήντησεν ὁ Κ. Σπάρμαν. Ὁραία, χαριτωμένη, μετὰ καλὴν ἀνατροφὴν, μετὰ διακεκριμένον ἐξωτερικόν, κομψή, ὁμιλεῖ λαμπρὰ τὴν γαλλικὴν. Ἐδῶ, ἂν καὶ ἦνε κόρη πλοῦτου, ὄλοι τὴν μεταχειρίζονται μετὰ τὸ μεγαλύτερον σεβασμῶν. Ἡ ἱστορία τῆς κόρης αὐτῆς εἶνε περίεργος, θὰ σὰς τὴν διηγήθῃ ἐξ αὐτῆς θὰ γνωρίσῃτε καὶ τὸν ἀκατάβλητον χαρακτῆρα τοῦ πατρὸς.

Ὁ Λάξ, ὡς σὰς εἶπον, εἶνε Σουηδός. Μικρὸς ἔτι εἰσῆλθεν εἰς τὸ πολεμικὸν ναυτικὸν τῆς Σουηδίας. Ἦτο τριακοντούτης ὅτε εὗρέθη ἐπὶ πλοῖου

σινος, όπερ ενανύγησε παρά τας νήσους 'Αλλανδ. Τό πλήρωμα και οί επιβάται έδραμον προς τας λέμβους. Ο Δάξ, όστις μέχρι τής τελευταίας στιγμής είχε μείνει πιστός εις τό καθήκόν του πλησίον εις τόν πλοίαρχον, έρρίφθη πέλος εις μίαν λέμβον, άλλ' αΐτη ήτο τόσον γεμάτη, όστε άφούκτως έμελλε νά θυθισθ ή διά τής προσθήκης ένός ανθρώπου άκόμη.

— «Ήλιος! έφώναξε με φωνήν κατασπαράττουσαν εις επιβάτης... δυστυχισμένη γυναίκα μου... παιδί μου!» Ο Δάξ έστράφη προς τόν άπηλπασμένον. Ήτο νεαρός τις κόμης καλούμενος Φέρσεν, όστις ύπηρετεί ως ύπολοχαγός εις τόν πόλεμον τής Φινλανδίας και τραυματισθείς επανήρχετο εις τήν Στοκχόλμην.

Ο Δάξ τόν έλυπήθη και άπεκδυθείς τά ένδύματά του «έγώ δέν έχω, άνέκραξεν, ούτε γυναίκα, ούτε τέκνον», και έρρίφθη εις τά κύματα. Ή λέμβος ήλαφρώθη, έσώθη.

Άλλά και ό γενναίος Δάξ δέν ήθελε ν' άποθάνη. Ζωηρός και εύκίνητος κατάρθωσε κολυμβιδόν νά καταφθάση μετά πολλούς άγώνας ερημόνησόν τινα, όθεν άλιευτικόν τι πλοίαριον τόν έσωσε.

Έπανελθόν μετά τινα χρόνον εις τήν Στοκχόλμην άνευθε τόν κόμητα Φέρσεν και ένυμφεύθη τήν κόρην του κηπουρού του. Τρία έτη μετά τήν γέννησιν τής Καρίνας ή σύζυγος του Δάξ άπέθνησκε. Ή κόμησσα, ήτις δέν ήδύνατο νά λησμονήση τήν άφοσίωσιν του Δάξ, έζήτησε τήν μικράν Καρίναν, ύποσχόμενη νά τήν ανατρέψη ως κόρην τής. Ο Δάξ δέν ήδύνατο ν' άρνηθ ή, ή κόμησσα έτήρησε τήν ύπόσχεσίν τής. Δυστυχώς δέν έζησε πολλά έτη, αλλά και άποθνήσκουσα δέν έλησμονήσε τήν Καρίναν και τή έκληροδότησεν, άν έχι μεγάλην προίκα, τούλάχισον ίκανόν πυσόν ίνα μή ύποφέρη στερήσεις.

Ο Δάξ έν τούτοις περιέμενε προθιβασμόν. Προετιμήθησαν άλλοι κατώτεροι του και αύτός ώρλισθη άμα λήξη ή θητεία του νά καταλίπη τό πολεμικόν ναυτικόν. Ούδεις ήδυνήθη νά τόν μετακρίση, ούτε ό Κ. Φέρσεν.

Ή πιρία διάτι τόν είχαν παραγκωνίσει, ό θάνατος τής κομήσσης, ή άνησυχία του διά τήν έκτοτε άδύνατον κράσιν τής θυγατρός του, ή πεποίθησις ότι ψυχρότερον κλίμα θά συντέινεν εις τήν ένδυνάμωσίν τής τόν πειθηνάγκασαν νά έλθη νά άποκατασταθ ή έδω. Και έδω ήμωσ άν και προσχώρησε πλέον ή ήλικία του δέν δύναται νά ζήση ήσυχον βίον. Ήρχισε τά ταξείδια τής Σπιτζβέργης και τώρα θέλει πάλιν νά πλεύσ η εκεί διά τόν λόγον, τόν όποιον ήξεύρετε.

— Μά τόν Θεόν, είπεν ό Βλονδών, ό Δάξ είνε τίμιος και γενναίος άνθρωπος! Έπιθυμώ νά τόν γνωρίσω και νά παραδεχθώ ό,τι θέλει. Τί λέγεις, Μαρσέλ;

— Θέλω ό,τι άποφασίσετε, άπήντησε. Κατά

βάθος δέ ήσθάνετο πολλήν συμπάθειαν διά τήν Δάξ άν και όλίγον έφρόντιζε περί του ταξιδιού τής θυγατρός του.

— Καλά, θά σκεφθώμεν λοιπόν μετά τό φαγητόν. Όπωςδήποτε θέλω νά γνωρίσω τόν Δάξ.

— Και έγώ επίσης, είπεν ό Μαρσέλ.

— Πρδ πάντων, προσέθηκεν ό πλοίαρχος άποτεινόμενος προς τόν Κ. Σπάρμαν, μή λησμονείτε τήν επισκευήν του πλοίου μας.

— Όχι, όχι. Αύριον τό πρωί θά ήνε έτοιμον τό ύλικόν.

— Σας εύχαριστώ και πάλιν και καλήν νύκτα!

— Καλήν νύκτα! Είμαι πάντοτε εις τας διαταγάς σας.

— Λαμπρός τόπος! έψιθύριζεν άπερχόμενος ό Βλονδών, όστις έταν έπινε δύο φιάλας καμπανίτου, ήθελε νά έναγκαλισθ ή, ει δυνατόν, όλον τό ανθρώπινον γένος! λαμπροί άνθρωποι! περιποιητικοί!

XAVIER MARMIR
Μίλος τής Γαλλίας, Άναδραστής.

Έπειτα συνέχισε.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ

Α'

Μόνιμος στρατός. (Γανουάριος του 1876).

4 τάγματα πεζικού (έκ 4 λόγων έκαστον)	4920 άνδρες.
2 ίλαι ίππικού	240 »
17 πεδινά κανονοστοιχίαι	4190 »
5 όρεινά	350 »
1 τάγμα μηχανικού (έννευ τών βαθμολόγων αξιωματικόν)	300 »
1 τάγμα γεφυροποιών	300 »
1 στρατιωτική ακαδημία.	

Διεύθυνσις τεχνικών καταστημάτων του πυροβολικού.

(Κραγιουεβάτζ) (établissements techniques):

- 1.ον Όπλοποιείον.
- 2.ον Χωνευτήριον όρειχαλκίων πυροβόλων και σιδηρών βλημάτων.
- 3.ον Ξυλουργείον, κιλλιθιαντοποιείον, άμαξοπηγείον, σφυροκοπιείον, έργοστάσιον κατασκευής δερματίνων ειδών, ίπποσκευών, ζευγοσκευών, ήμιονοσκευών κτλ., πρίων άτμοκίνητος κτλ.
- 4.ον Έργοστάσιον διά τήν κατασκευήν σωλήνων μεταλλίων φυσηγίων πεζικού, πυροσωλήνων βλημάτων του πυροβολικού.
- 5.ον Πυριτεχνουργείον 200 άνδρες.
- 6.ον Σχολείον μαθητευομένων τεχνιτών.
- 7.ον Πυριτιδοποιείον (Άστραγάρ).
Δύο μεγάλαι άποθήκαι πολεμικού ύλι-

κού (Βελιγράδιον, Κραγιουεβάτζ), είκοσι και μία άποθήκαι πυρίτιδος εις δεκατρια διάφορα σημεία τής χώρας.

1.ον Ζευγίται διά τήν μεταφοράν τών πολεμοφοδίων.

2.ον Διάφοροι κλάδοι στρατιωτικής ύπηρεσίας. Όλική δύναμις 5000 άνδρες μετ' άνάλογου αριθμού ίππων.

Εις τήν δύναμιν ταύτην μόνοι οί πυριτεχνουργοί και οί μαθητευόμενοι τεχνίται περιλαμβάνονται, ουχι δέ και οί λοιποί τεχνίται τών τεχνικών καταστημάτων του πυροβολικού.

Σημείωσις.—Εις τήν Ούζιτζαν ύπάρχει ειδικόν έργοστάσιον διά τήν κατασκευήν μαλλινων σκεπασμάτων προς χρήσιν τών στρατ. νοσοκομείων, ως και διά τήν κατασκευήν τών ύποσαγμάτων τών ίππων.

Β'

Στρατός κατά τό Ήγ. Αιάταγμα τής 12 Άπριλίου.

Α' Μοίρα παρά τόν Δρίνον ποταμόν προς τά σύνορα τής Βοσνίας, έχουσα έδραν Άρχηγείου τής Βαλλεβορ.

- α.ον 13 τάγματα πεζικού.
- β.ον 5 ίλαι ίππικού.
- γ.ον Πυροβολικόν άπαρτιζόμενον εκ 12 όρεινών και 16 πεδινών τηλεβόλων.
- δ.ον 1 τάγμα μηχανικού. Μία πλήρης γεφυροσκευή.
- ε.ον Πυροβολικόν ταξιαρχιών. 12 όρεινά τηλεβόλα.
- ς.ον Όρισμένοι αριθμοί Ιατρών, φαρμακοποιών, κτηνάτρων, νοσοκόμων, κληνών, ζευγιτών, διά τήν μεταφοράν τών πολεμοφοδίων, τών αιτιών, τών σκευών, κτλ., κλιβανοποιών, άρτοποιών, τηλεγραφητών και ταχυδρόμων.

Β' Μοίρα παρά τόν Δυτικόν Μοράβαν, έχουσα έδραν Άρχηγείου τής Τζατζάκ.

- α.ον 13 τάγματα πεζικού.
- β.ον 5 ίλαι ίππικού.
- γ.ον Πυροβολικόν εκ 24 πεδινών και 8 όρεινών τηλεβόλων.
- δ.ον 1 τάγμα μηχανικού.
- ε.ον Πυροβολικόν ταξιαρχιών. 12 όρεινά τηλεβόλα.

ς.ον Ως ή προηγουμένη Μοίρα, προς δέ 1 λόχος γεφυροδοποιών.

Γ' Μοίρα παρά τόν Νότιον Μοράβαν, έχουσα έδραν Άρχηγείου τής Κλουπρί.

- α.ον 12 τάγματα πεζικού.
- β.ον 5 ίλαι ίππικού.
- γ.ον Πυροβολικόν. 24 πεδινά τηλεβόλα.
- δ.ον Τάγμα μηχανικού.
- ε.ον Πυροβολικόν ταξιαρχιών. 12 πεδινά τηλεβόλα.

τομνη Β'—1876.

ς.ον Ως ή προηγουμένη Μοίρα, με γεφυροσκευήν διά δύο γεφύρας.

Α' Μοίρα προς τόν Τιμόκ ποταμόν, έχουσα έδραν Άρχηγείου τής Ζαϊτσάρ.

- α.ον 13 τάγματα πεζικού.
- β.ον 5 ίλαι ίππικού.
- γ.ον Πυροβολικόν. 24 πεδινά τηλεβόλα.
- δ.ον 1 τάγμα μηχανικού.
- ε.ον Πυροβολικόν ταξιαρχιών. 12 πεδινά τηλεβόλα.
- ς.ον Τά λοιπά ως άνωτέρω, με μίαν μικράν γεφυροσκευήν.
Ε'η Μοίρα προς τόν Δούναβιν, έχουσα έδραν Άρχηγείου τής Ποζαρεβάτζ.
- α.ον 14 τάγματα πεζικού.
- β.ον 6 ίλαι ίππικού.
- γ.ον Πυροβολικόν. 24 πεδινά τηλεβόλα.
- δ.ον 1 τάγμα μηχανικού.
- ε.ον Πυροβολικόν ταξιαρχιών. 12 πεδινά τηλεβόλα.

ς.ον Ως τ' άνωτέρω.

ΣΤη Μοίρα κατά τήν Σουβαδιαν (κέντρον τής Σερβίας), έχουσα έδραν Άρχηγείου τής Κραγιουεβάτζ.

- α.ον 15 τάγματα πεζικού.
- β.ον 7 ίλαι ίππικού.
- γ.ον Πυροβολικόν. 24 πεδινά τηλεβόλα.
- δ.ον 1 τάγμα μηχανικού.
- ε.ον Πυροβολικόν ταξιαρχιών. 12 πεδινά τηλεβόλα.
- ς.ον Τά λοιπά ως άνωτέρω.
Κατά τόν άνωτέρω οργανισμόν τής 12 Άπριλίου άπαιτούνται 60 αξιωματικοί τών Γενικών επιτελών. Δέν ύπάρχουσιν εις τόν στρατόν ειμή μόνον 24.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ

	Τάγματα Πεζικού	Ήλαι	Πυροβόλα	Πεδινά	Όρεινά	Μηχανικού
Α' Μοίρα	13	5	16	24	—	1
Β' Μοίρα	13	5	24	20	—	1
Γ' Μοίρα	12	5	36	—	—	1
Δ' Μοίρα	13	5	36	—	—	1
Ε' Μοίρα	14	6	36	—	—	1
ς' Μοίρα	15	7	36	—	—	1
	80	33	184	44	—	6

Γ'

Στρατός συμπληρωθείς κατά τήν κινητοποίησιν (mobilisation) και έναρχουθείς μετά τήν κήρυξιν του πολέμου. Συνεπρόσθετα τήν 19η Ιουλίου 1876.

	ΠΕΖΙΚΟΝ	Επίσημ
120 τάγματα πεζικού όνομαστική		420,000
δργανική δύναμις		42,000
Έθελονται Σέρβοι και Βούλγαροι		42,000
	ΙΠΠΙΚΟΝ	
32 ίλαι. Πραγματική δύναμις		3,200

Ἐκ μεταφορᾶς	435,200
ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΝ	
Παρατάξεις:	
24 κανονοστοιχίαι πεδινῶν (τῶν 12 καὶ τῶν 4 λιτρῶν), ἐξ 8 τηλεβόλων ἑκάστη. Πυροβόλα ραβδ.	402
21 κανονοστοιχίαι (τῶν 4 λιτρῶν) ἐλαφραὶ (τῶν ταξιαρχιῶν), ἐκ τεσσάρων πυροβόλων ἑκάστη	84
9 ὄρειναι, ἐκ τεσσάρων πυροβόλων ἑκάστη	36
	312
ΠΥΡΟΒΟΛΙΚΟΝ	
Θέσεων:	
Διαφόρων ὀγκῶν καὶ διαφόρων συστημάτων διὰ τὴν ἐξόπλι-σιν τῶν ὁχυρωτικῶν ἔργων	250 ἕως 300
ΜΗΧΑΝΙΚΟΝ	
6 τάγματα καὶ λόγοι γεφυροποιῶν	3,000
	144,700

Οἱ ἀκόλουθοι τοῦ στρατοῦ διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν πολεμοφοδίων, τῶν σκευῶν τῶν σιτῶν, φορητῶν νοσοκομείων, καὶ οἱ διὰ τ' ἀρτοποιίαν, νοσοκομεία κτλ. ὑπελογισθῆσαν ἑπακριβῶς, ἢ δ' ἀναλογία τῶν διαφόρων τούτων ἀπαρτιτῆτων κλάδων τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ὁμοῦ λαμβανομένων εἶναι 23 ἐπὶ ἑκατὸν μαχίμων. Οὕτως ἔξομεν

100 : 23 : : 144,700 : X καὶ X = 33, 350 στρατιωτικοὺς ὑπάλληλους, οἵτινες ἔχουσιν εἰς τὴν διάθεσιν καὶ διαχειρίσιν αὐτῶν 25,000 τετραπύρακα ὄχηματα συρόμενα ὑπὸ δύο ἵππων ἢ καὶ δύο βοῶν, ὡς καὶ 5,000 σαγματοφόρους ἵππους.

Τεχνῆται τῶν τεχνικῶν καταστημάτων τοῦ πυροβολικοῦ 500
Ἔργαται ὡς καὶ ἐργάτιδες καὶ κατὰδικοὶ διὰ τὴν κατασκευὴν φυσιγγίων 500

Ῥάπται, κατὰδικοὶ ράπται καὶ ράπτρια διὰ τὴν κατασκευὴν στρατιωτικῶν ἐνδυμασιῶν 1000

Μάχιμοι 144,700
Στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι 35,350
480,050

Εἰς τούτους δὲ δὲν συμπεριλαμβάνονται οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες καὶ ὑπάλληλοι, ὡς καὶ οἱ τῶν πόλεων νυκτοφύλακες καὶ τελωνοφύλακες, οἵτινες ἐν Σερβίᾳ ἔχουσι στρατιωτικὸν ὄργανισμὸν.

Πίναξ Θ. Κολοκοτρώνη
Ἀρχηγὸς τοῦ Πυροβολικοῦ.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΕΙΟΥ

Ἡ φύσις εἶχε προικίσει ἀφθόνως τὸν κόμητα Καποδίστριαν διὰ τῆς πνευματικῆς ἐκείνης εὐκωνησίας καὶ γοργότητος, ἥτις ἰδιόαξι εἰς πάντας τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας, καὶ οὐδεὶς ποτε δύναται ν' ἀρνηθῆ, ὅτι ἔπραξε πᾶν τὸ κατ' αὐτὸν, ὅπως ἀναπτύξῃ τὰ δῶρα ταῦτα. Τὴν ἔλλειψιν μεγάλῃς παιδείσεως κατώρθου νὰ ἀναπληρῶι δι' ἐνδελεχοῦς ἀναγνώσεως καὶ ἀσυνήθους μνήμης, ἥτις εἶχε πρόχειρον πάντοτε λόγιόν τι ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων χρόνων. Ἐγραφε μὲν δυσκόλως τὴν ἑλληνικὴν, ἀλλ' ἐλάλει αὐτὴν ὁμοῦ εὐχερῶς καὶ ταχέως. Ὅσακις ἐστρεφετο ἐπιχειρημάτων, κατέφευγεν εἰς ἀξιώματα¹ πολλάκις δὲ τοῦ αἰσθήματος ἢ θερμότητος συνεκάλυπτε τὴν ἔλλειψιν πεποιθήσεως² τὸναντίον ὁμοῦς κατέειχε τὴν ὑπέροχον ἐκείνην κοινωνικὴν εὐστοχίαν καὶ σύνεσιν, ἣν παρέχει ἢ ἐν ἀύλαϊς ἀναστροφή, τὸ πανταχοῦ σπάνιον προτέρημα τοῦ ἐν δέοντι σιγᾶν καὶ ἀκούειν, καὶ πρὸ παντὸς ἀπίστευτον δεξιότητα νὰ προσεαυτῶν τὴν δουλίαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, λαλῶν μὲν εἰς τὸν χωρικὸν περὶ τοῦ παιμνίου του, εἰς τὸν ἱερέα δὲ περὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸν πεπαιδευμένον περὶ τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος, καὶ εἰς τὰς κυρίας περὶ ποιήσεως. Ἐν γένει ἐγνώριζεν ὁ Καποδίστριας νὰ κολακεύῃ λεπτότατα τὴν κοινὴν γνώμην. Ἐννοῶν δὲ, πόσον σπουδαῖον εἶνε τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ὅτι πολλάκις ἐν εὐκαίρῳ σεβαστότερον εἶνε κοινόν τι φάρμακον ἢ στολαὶ καὶ παράσημα, ἐφαίνετο ἐν ἀπλουστάτῃ ἐνδυμασίᾳ περιπατῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς τοῦ Ναυπλίου, καὶ μόνον αὐτοῦ κόσμημα φέρων τὸ κανοῦν περιλαίμιον, ὅπερ εἶχε κεντήσει αὐτῷ ἡ κυρία Ἐυδία. Μόνον δὲ κατὰ τὴν ἐν Πελοποννήσῳ ὀδοιπορίαν τοῦ ἀπεφάσισε νὰ φορέσῃ στολὴν, ἀφοῦ συνεβούλευσε τοῦτο ὁ Κολοκοτρώνης, παρατηρῶν αὐτῷ, ὅτι ὁ λαὸς ἐγονυπέται ἐνώπιον τοῦ προσηγομένου ἱππέως, ἐν ἐξελαίμωσαν ὡς Κυβερνήτην ἕνεκα τῆς λαμπρᾶς αὐτοῦ ἀναβολῆς. Ἐν Ναυπλίῳ κατέκειτο πενιχρὸν οἰκίσκον, σκοτεινὴν ἔχοντα τὴν κύλιν καὶ ξυλίνην τὴν κλίμακα³ οὐδεμίαν δὲ ἴσρατο πρὸ αὐτοῦ φρουρὰ, ὡς ἂν ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ ἦν ἢ καλλιῆν προσασία τοῦ Κυβερνήτου. Τὸ κύριον κόσμημα τῆς πρὸς ὑποδοχὴν αἰθούσης του ἀπετέλει ὁ ἥλιος⁴ κυκλικὸν τι δὲ ἀνάκλιτρον καὶ ἐν γραφεῖον ἦσαν τὰ μόνον τῆς ἐπιπέλα. Εὐχαρίστως ἐλάλει ὁ πρόφην ὑπουργὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου περὶ τοῦ λιτοῦ αὐτοῦ βίου. Πῶς εἶνε δυνατὸν, ἔλεγε, νὰ τραπῶ εἰς τὴν πολυτέλειαν, ὅταν ἡ Ἑλλάς καταστρέφεται σχεδὸν ἐκ τῆς παντελοῦς τῆς πενίας; Οὕτω δὲ καὶ ἡ δίκαια αὐτοῦ ἦν ἀπλουστάτη. Ὅ, τι ἀπαύστως ἐφάνει πρὸς τοὺς Ἕλληνας: «τὴν σκάφαν σκάφαν, καὶ τὴν μάζαν μάζαν» ἐφαίνετο θέλων εἰς ἑαυτὸν πρῶτον νὰ ἐφαρμόσῃ. Ἐν μέσῳ

λαοῦ ὀλιγαρχοῦς ἔζη καὶ αὐτὸς ὀλιγαρχεστάτος, διὰ πολλῆς ἔχων φροντίδος, πῶς ν' ἀναπληρώσῃ διὰ νηφαλιότητος καὶ τακτικοῦ βίου τὰς ἀδυναμίας τῆς κρᾶσεως του. Οἱ ἀναταμόντες τὸ πτωμά του ἱατροὶ εὗρον ἐν αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς βαθὺ γῆρας ἀπαιτούμενα.

«Οὐδέποτε ἐν νεότητ' εἰς τὸ αἷμά μου»

ἠδύνατο νὰ εἴπῃ καυχώμενος ὁ Κυβερνήτης

«ἔμεινα πίνων πυρετοῦ ἰσχυροῦς»
«οὐδέποτε μ' ἀναίτητον τὸ μέτωπον
«ἐδίωξα τὴν νόσον καὶ ἔξασθένωσιν.
«Οὕτω τὸ γῆρας εἶνε δὲ ἐμὲ γειμῶν
«ἄρρωσθης, ἀναψύχων, ὅχι παγερός.»

Καὶ αὐτοὶ οἱ ἀδιαλλακτότατοι τῶν πολεμίων του δὲν ἐτόλμων νὰ προσβάλωσι τὴν καθαρότητα ταύτην τοῦ ἰδιωτικοῦ του βίου. Μετὰ τῆς ἀπλότητος δὲ καὶ νηφαλιότητος τοῦ ἀνδρὸς συνεδέετο τὸ φειδωλὸν ἐκεῖνο καὶ οἰκονόμον πνεῦμα, ὅπερ πρῶτα μάλιστα ἦδη διεβόησαν ὡς φιλαργυρίαν οἱ ἐχθροὶ του. Ἀλλ' ἡ φειδωλία τοῦ κόμητος δὲν ἦτο κενὴ μόνον καὶ ἐγωιστικὴ. Ἐδεικνυτο πάντοτε συμπαθὲς πρὸς τοὺς χρεῖαν ἔχοντας, οἰκτιρῶν δὲ πολλάκις μέχρις ἀδυναμίας, ὥστε νὰ βοήθῃ καὶ τοὺς ἀναξίους συνδρομῆς. Τὸναντίον δὲ μετὰ πολλῆς εὐστοχίας ἐπεχειροῖ τὴν ἐκπλήρωσιν δημοσίων καὶ πατριωτικῶν σκοπῶν. Χαρμόσνον προὔξεν ἔσεν ἐκπλήξιν, ὅτι ἀπεποιήθη τὴν ψηφισθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως ἀντιμισθίαν, ὅτι δὲν ἐφείσθη τῆς ἰδίας αὐτοῦ περιουσίας, προκειμένου περὶ ἀγαθῶν καὶ πατριωτικῶν σκοπῶν, ὅτι ἀνέλαβε τὴν ἰδίαν δαπάνην ἐκπαίδευσιν νέων ἀπόρων ἑλλήνων, καὶ μετέσχεν ἐκ τοῦ γλισχροῦ βαλάντιου τοῦ τῆς ἑλληνικῆς ἐθνικῆς τραπέζης καὶ τῆς ἐν Σόφῳ ἀσφαλιστικῆς ἐταιρίας. «Ὡς ποτε ὁ μέγιστος τῆς ἀρχαιότητος πολιτικῆς, ἠδύνατο εὐθαρσῶς νὰ προκαλέσῃ τοὺς ἐναντίους του, ἂν ἐτόλμων νὰ ἐπιβρίψωσιν αὐτῷ τὸ ἐθνικώτατον πάντων τῶν ἑλαττωμάτων, τὴν τοῦ χρέματος κατὰχρησίαν. Ἐπιμελῶς δ' ἀπέφυγε νὰ παράσῃ τροφὴν εἰς τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι ἐκαρποῦτο δῆθεν τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ θέσιν, ὅπως ἐκμεταλλεῖται τὸ κράτος, καὶ βαθύτατα ἐλύπει αὐτὸν ἡ ἰδιοστέλεια τῶν ἐπισήμων ἑλλήνων.

Ἡ λύπη καὶ ἡ ἀγανάκτησις τοῦ Κυβερνήτου ἐπὶ τῇ ἐκμεταλλεῖσει τοῦ κράτους καὶ τῶν μικρῶν ὑπὸ τῶν μεγάλων ἐγέννησαν αὐτῷ προθέσεις σωστικῆς, ὧν ὁμοῦς, ἐννοεῖται, δὲν ἐπεφυλάσσετο αὐτῷ ἡ ἐκτέλεσις. Ἐπῆλθεν αὐτῷ ἡ σιγήριος ἀπόφασις τῆς διανομῆς τῆς ἐθνικῆς γῆς, τὸν Ἰούλιον δὲ τοῦ 1831 προσεπάθησε νὰ πείσῃ τοὺς Γερουσιαστάς, ὅπως ψηφίσωσι νόμον περὶ διανομῆς τῶν ἐθνικῶν γαιῶν. «Ἐνα ἄρθρον περὶ Βολιβάδ,¹» εἶπεν αὐτοῖς, κρατῶν φύλλον ἐφημερίδος, «μοῦ ἔδωκεν αἰτίαν νὰ σὰς κρᾶξω² ὄκνευετε εἰς τὸ νόμισμα χέδιον περὶ διανομῆς γῆς, διότι δὲν θέλετε τὴν διανομὴν, ὅπως τὴν ἔχω, διότι δὲν ἀγαπάτε τὴν ἰσότητά. Θέλετε ἢ διανομὴ νὰ καταβιβῆν

ἀπὸ τοῦ μεγάλου εἰς τοὺς μικροὺς, ἐνῶ τὸ σχέδιόν μου ἀποβλέπει τῶρα τοὺς μικροὺς. Θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ δική σας ἀράδα³ ἐνεργεῖτε, ἐνεργεῖτε, ὅσον εἶμαι ζωντανός⁴ ἢ μπορεῖ νὰ ἔλθῃτε μίαν ἡμέρα, καὶ νὰ μ' εὐρήτε κρῦο κουφάρι. Θὰ ἔλθῃ ἄλλος (βασιλεὺς, ἐννοεῖται), μὲ τὸν ὅποιον δὲν θὰ ἔχετε τὴν εὐκολίαν νὰ ἐξηγήσῃτε καθὼς μ' ἐμένα. Εἰς αὐτὸν θέλω νὰ σὰς παραδώσω ὡς ἐλεύθερα καὶ λογικὰ ὄντα, τουτέστιν ἰδιοκτήτας.»

Κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ διὰ τῆς Πελοποννήσου ὀδοιπορίαν ἐφθασεν ὁ Κυβερνήτης πλοσίον τοῦ Ἀγίου Γεωργίου.

«— Πού θὰ καταλύσωμεν ἀπόψε;» ἠρώτησεν τὸν πᾶριππον στρατάρχη τῆς Πελοποννήσου.

«— Εἰς τοῦ Δεσπότη.

«— Πρέπει λοιπὸν νὰ φροντίσω, ἐπανέλαβε μετὰ βραχείαν σιωπὴν, νὰ πληρωθῶσιν ὅλα τὰ ἔξοδα.»

«— Ποῖα ἔξοδα; ἠρώτησεν ὁ γέρον.

«— Τῆς τροφῆς μας, τῆς τροφῆς τῶν ἀλόγων, καὶ καθέξῃς.

«— Καὶ ποῖος, ἀπερεσχώτατε, πληρώνει τοιαῦτα ἔξοδα; Ὁ Δεσπότης μάλιστα εἶνε ἀνθρώπος ἀγαπῶν τὴν καλὴν βοῦκαν, καὶ θὰ ἔχῃ πολλὰ καὶ καλὰ φαγητὰ νὰ μᾶς δώσῃ.

«— Δὲν τὰ πληρώνετε σεις, ἀνεφώνησεν ὀργίλως ὁ Κυβερνήτης, καὶ διὰ τοῦτο παραπονεῖται ἐξ αἰτίας σας ὁ λαός.

«— Καὶ τί ἔχει νὰ κάμῃ, ἀπερεσχώτατε, ὁ λαὸς μὲ τὸ φαγητὸν τοῦ Δεσπότη;

«— Τί ἔχει νὰ κάμῃ; ἀνέκραξεν ἐντόνως ὁ Κυβερνήτης, προσβλέψας βλοσυρῶς τὸν ἐρωτήσαντα. Μόλις αὐριον ὁ ἀναχωρήσωμεν καὶ θὰ βίψωμεν ἔρανον εἰς τοὺς χωρικοὺς διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ Κυβερνήτου, καὶ τὸ χειρότερον θὰ τὰ συνάξωμεν διπλά. Οὕτω πως εἶθε συνειδησέναι σεις.

«— Πέσῃρεις πῶς τὸ πάγει ἡ ἀπερεσχώτατος σου; εἶπε γελῶν ὁ Κολοκοτρώνης. Μίαν φορὰν ἐπεσ' ἔνας ποντικὸς μέσα εἰς ἕνα πιθάρι λάδι καὶ ἐπνίγηκεν. Ὁ οἰκοκύριος τὸν εὗρε μετὰ δύο ἡμέρας, καὶ ἐνῶ τὸν ἀνέστυρεν, ἐφώναζεν ἡ οἰκοκυρά: Πρόσεχε μὴ στάξῃ ἡ οὐρά του καὶ βρωμίῃ τὸ λάδι.»

«— Δὲν ἐννοῶ ποίαν σχέσιν ἔχει ὁ μύθος σου μετὰ τὰ ἔξοδα τοῦ Δεσπότη, εἶπεν ἀδμονῶν ὁ Κυβερνήτης.

«— Μεγάλην, ἀπερεσχώτατε⁵ διότι, εἴτε πληρῶσωμεν, εἴτε δὲν πληρῶσωμεν, ὁ Δεσπότης θὰ συνάξῃ τὰ γρόσια. Τὰ ἐδικά μας τὰ ἔξοδα εἶνε τὸ λάδι τῆς οὐρᾶς τοῦ ποντικοῦ.»⁶

Ὁ Καποδίστριας οὐδὲν ἀπήντησε, καὶ τὴν ἐπιούσαν ἐπλήρωσε μέχρι λεπτοῦ τὰ δαπανηθέντα. Ἐν τοιαύταις στιγμαῖς ἠσθάνετο βεβαίως, ὅτι δύσκολον ἦτο νὰ θεραπεύσῃ τὰ βαθύως ἐβρίζωμένα κακὰ τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, καὶ νὰ πείσῃ τοὺς περὶ αὐτὴν πεπωρωμένους ἄρματωλοὺς, ὅτι

1. Ὁ διάλογος οὗτος ἐλήθη ἐκ τῶν ἱστορ. Ἀναμν. τοῦ κ. Ν. Δραγοῦμη.

τὸ κράτος δὲν εἶχε προορισμὸν νὰ θεραπεύῃ τὰς ἰδιωτικὰς αὐτῶν ὁρέξεις. Ἐπετρέπετο δ' ἀληθῶς αὐτῷ νὰ αἰσθάνηται τινα ὑπερφηάνειαν, ὡς αἰεὶ παρέβαλλεν ἑαυτὸν πρὸς τοὺς χριστιανοὺς ἐκείνους πασσαδέας.

Ἀπὸ πρῶτας μέχρις ἐσπέρας παρὰ τὴ γραφεῖον αὐτοῦ καθήμενος, ἀναίσθητος ὅπως ἐφαίνετο ὁ κόμης πρὸς τὰς διασκευάσεις, δι' ὧν ἄλλοις τις ἄρχων ἠθελεν ἀρτύσει τοὺς κόπους τῆς ἀρχῆς. Αἱ σοβαρὰι δημόσιαι ἀσχολήσεις του εἶχον ἀληθῶς καταπαύσει τὸ αἰμὰ του καὶ τὰ πάθη του, ζένοσ δὲ καὶ ἀπρόσιτος ἦτο πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν καὶ παρρητροπήν.

Ἐνθ' δὲ ἡ ἀπλότης καὶ τὸ ἄμωμον τοῦ ἰδιωτικοῦ αὐτοῦ βίου ἦσαν πρόσφοροι νὰ γεννήσωσι τὸν πρὸς τὸν Κυβερνήτην Ὀαυμασμὸν ἐν τε τῇ Ἑλλάδι καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ, ἠδὲ ξανεν ἔτι οὗτος τὴν ἀπ' αὐτῶν ἐντύπωσιν, συμμορφούμενος πιστῶς πρὸς τοὺς τύπους τῆς καθεστῶσης Ὀρησκείας, εὐλαθῶς τὰ Ὀρησκευτικὰ νόμιμα ἐπιτελών καὶ ἐνδελεχῶς τοῦτο ἐπιδεικνύμενος. Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πολιτικῇ ἀναμίγνυε τύπους Ὀρησκευτικῶν, ἡ δὲ τῆς θαλαίας Προνοίας ἐπικλησίαις εἶνε στερεότυπος ἐν ταῖς ἐπιστήμοις αὐτοῦ ἐπιστολαῖς καὶ ὁμιλίαις. Κατ' αὐτὰ ἤδη τῆς νεότητός του τὰ ἔτη συνέδεσαν λέπτοι ἀλλ' ἰσχυροὶ δεσμοὶ τὸν εὐσεβῆ ἄνδρα καὶ τὸν πολιτικόν. Ἦ πρὸς τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν διάστασις, ἣν πανταχοῦ ἐκήρυσσεν ὁ Κυβερνήτης, ἣν πρὸ παντός διάστασις πρὸς τὰς ἀντιθηρηκαυτικὰς ἰδέας τοῦ 1789. Οὕτω δὲ ὁ Καποδίστριας εἶνε εἰς τὴν ἐξοχωτάτων πολιτικῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἐν πάσῃ σχεδὸν εὐρωπαϊκῇ αὐτῇ διεκρήθησαν ἀπὸ τῆς παλινορθώσεως διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάσεως τοῦ πνεύματός των. Εἰς τὴν ἐκκλησιαστικοπολιτικὴν ταύτην διάθεσιν περιέβαλεν ἀγγλὴν ἐπιχάριτος ἀλλὰ σκοτεινῆς καὶ ἀσαφοῦς Ὀρησκομανίας ἡ ἀναστροφή τοῦ κόμητος πρὸς τὴν κυρίαν Κρύδενερ, τὸν Βάδερ³ καὶ τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον. Βραδύτερον δὲ προστέθη καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς αὐστηρίας ἀλλὰ ψευδευλαθῶς κοινωνίας ἐν Γενεύῃ. Οὕτω παραδοξότατα συνφέρθησαν εἰς ἐν τὰ διάφορα στοιχεῖα πολιτικῆ, μυστικισμῶς, καλβινιστικῆ καὶ ἀνατολικῆ πρὸς τοὺς τύπους εὐλάβειας. Ὅπως δὴποτε ὁμοῦ καὶ ἂν κρίνῃ τις περὶ τοῦ κράματος τούτου, ἀναντιρρήτων εἶνε, ὅτι ἡ εὐλάβεια, ἡ τούλάχιστον ἡ αὐστηρὰ ἐκπλήρωσις τῶν Ὀρησκευτικῶν καθήκοντων, ἦν σπουδαιότατον ἀπαιτούμενον δι' ἄνδρα θέλοντα νὰ κυβερνήσῃ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος. Καθότι, πλὴν τῆς γλώσσης καὶ τῶν δημο-

1. Διάσημος διὰ τῆς Ὀρησκομανίας καὶ θεοπληγίας ἀετῆς καταστάσα γυνὴ, πολλὰ δὲ παθοῦσα ἕνεκα τῶν προσηλυτικῶν αὐτῆς ἐνεργειῶν, καὶ ἀποθανούσα ἐξηκοτοῦσις τὸ 1824. Σημ. τ. Μετ.
2. Ὀνομαστὸς φιλόσοφος, ἡ κάλλιον εἶπεν θεόσοφος τῆς Γερμανίας, τὴν ὀρυκτολογίαν καὶ ἀρχαῖας σπουδὰς καὶ εἰς ταύτην ἀσχολήθει, εἶτα δὲ, μετῴλις ἦδη, τραπέει ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν. Ἐγεννήθη τὸ 1765, ἀπέθανε δὲ τὸ 1841. Σημ. τ. Μετ.

τικῶν θεσμῶν τῶν ἑλλήνων, ὁ κληρὸς ὑπῆρξεν ἡ συντηρητικὴ δύναμις, ἣτις ἐπὶ μακροαίωνα δουλείαν προῦφόλαξε τοὺς ἑλλήνας ἀπὸ τῆς διασπάρσεως καὶ τοῦ ὀλέθρου.

Ὁ Καποδίστριας ἦν βεβαίως κοινωνικὸς ἀνὴρ εὐαρεστότατος τοὺς τρόπους, πνευματώδης καὶ προσηγνῆς, προσωπικῶς ἄμωμος, ἀπλοῦς δὲ καὶ νηφάλιος τὴν διαίταν, καὶ ἄφογος τὸν βίον ἦν δὲ πρὸς τοὺς ἀνάματος ἐργάτης καὶ διπλωμάτης τέλειος. Ἐκ τῶν δύο δὲ κατηγοριῶν, εἰς αὐτὸν διακρίνει τὸν διπλωματικὸν κόσμον ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἦτοι τῆς μεγάλης ὁμάδος τῶν «θηρευόντων ὕδνα καὶ μεγαλοσταύρους» καὶ τῶν ὀλίγων διπλωματῶν, οἵτινες διάθεσιν ἔχουσι νὰ ἐργασθῶσιν ἀληθῶς ὑπὲρ τῆς πολιτείας, καὶ πιστῶς τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα ἐκπληροῦντες «τιμὴν αὐτῶν λογίζονται νὰ ἦνε τὰ μισητότατα πάντων πρὸσωπα,» ὁ Καποδίστριας δὲν ἀνῆκε βεβαίως εἰς τοὺς πρῶτους. Ἐργάζετο ἀκαμάτως, καὶ οὐδόλως εἰς ὕλικὴν ἀμοιβὴν ἀποβλέπων, οὐδενὸς δὲ ὑπολείπετο κατὰ τὴν δεξιότητα καὶ τὴν γραφικὴν εὐχέρειαν. Ἀλαζόν τις φιλοδοξία, ἣν οὐδέποτε δύναται νὰ ἐνοήσῃ ὁ ἄλλος, κατεῖχε καὶ ἐξωογόνει αὐτόν. Ἦγάπη τὴν πατρίδα του ἂν δ' ἐσφάλη κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν μέσων, μομφῆς ἀξία εἶνε ἡ κρίσις του, οὐχὶ δὲ τὸ φρόνημά του.

ΠΕΡΙ ΓΙΓ'ΑΝΤΙΑΙΩΝ ΔΕΝΔΡΩΝ

Μετὰφρασις Ν. Δ. Λεβίδου.

Ἀπ' ἀρχῆς τοῦ κόσμου πάντοτε ὁ ἄνθρωπος ἔτρεφεν εἰδός τι σεβασμοῦ πρὸς τὰ γηραιότατα δένδρα. Καὶ οἱ μὲν ἄνθρωποι τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς, εἰς οὗς πολλὴν ἐντύπωσιν ἐπροξέουν τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα δένδρα, ἕτινα δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν βασιλεῖς τῶν δασῶν, συνειθίζον νὰ λατρεύωσιν αὐτὰ οἱ δὲ ἄγριοι τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῶν Ἰνδιῶν, ἀκόμη καὶ σήμερον, ἀναρτῶσι τὰς εἰκόνας τῶν θεῶν αὐτῶν ἀπὸ τῶν κλάδων δένδρων θαυμαστῶν ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας καὶ οἱ Γαλάται, κάτοικοι τῆς ἀρχαίας Γαλλίας, τέλος ἐξετέλουν τὰς Ὀρησκευτικὰς τελετὰς ὑπὸ τὴν σκιάν ἀρχαίων δρυῶν, ὅπως κατόπιν οἱ βασιλεῖς τῶν Φράγκων, οἵτινες ἦσαν ἀπλουστάτων ἡθῶν, συνειθίζον ἐκεῖ ὑπὸ τὴν σκιάν νὰ δικάζωσι τοὺς ὑπηκόους.

Καὶ τί ὠραιότερον ἀληθῶς, τί μεγαλοπρεπέστερον δένδρου παλαιοῦ, ἀλλὰ καὶ πλήρους ζωῆς συγχρόνως, ὅπερ ἀνυψοῖ ὑπερφηάνει τὸν στερεὸν αὐτοῦ κορμὸν, τὸν ἐστεμμένον ὑπὲρ πυκνῶν φύλλων; Ἄν εἶναι τάχα τὸ τοιοῦτο δένδρον ἐκ τῶν ἀξιοθαυμάσιων ἔργων τῆς φύσεως, ἐνώπιον τῶν ὁποίων τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων ἔχουσι τι τὸ ἄχαρι, τὸ ἄψυχον, τὸ προσωρινόν;

1. Μῆρος δευτέρου τῆς ὑπὸ Καρόλου Μενδελσῶνος Βαρσὼδῃ ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος. Μετὰφρασις Ἀγγ. Βλάχου.

Ἀλλὰ καὶ οὐδὲν τῶν ἔργων τῆς ἐνοργάνου φύσεως ἀναγκάζει τὸν ἄνθρωπον νὰ μὲνη τὴσον ἐκπληκτος ἐνώπιον τῆς ἰδέας τοῦ χρόνου, ὅσον τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα δένδρα, ὧν οἱ κλάδοι ἐξήπλωσαν τὴν σκιάν ἐπὶ πολλῶν γενεῶν ἀνθρώπων. Ἐὶ δὲ ὑψηλὸν καὶ ἀκίνητον ἐκεῖνο δένδρον ἔχει τι τὸ μυστηριώδες καὶ τὸ ἐλαῦον τοὺς ὀφθαλμούς; οὐδέποτε ἠνύνησα ζωηρότερον τὴν συντομίαν τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, εἰμὴ ὅταν κατ' ἔτος, ἐν καιρῷ τοῦ ἔαρος, παρετήρουν τὴν φύσιν, κοσμοῦσαν πάντοτε μὲ νέα πλήρη ζωῆς φύλλα πελώριον δένδρον, ἐνθ' ἡ ζωὴ ἡμῶν κατ' ἔτος γίνεται ἀσθενεστέρα. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι τὰ μνημεῖα, ἕτινα κατασκευάζονται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, διασώζονται πλειότερον ἢ τὰ δένδρα χρόνον δὲν ἐμψυχοῦνται ὁμοῦ τὰ μνημεῖα ταῦτα ὑπὸ τῆς ζωῆς, τὴν ὁποίαν ἐμψυσῆ καὶ ἐμπνέει ἡ φύσις. Τὰ ὄρη ἐπίσης παρέστησαν μάρτυρες καὶ θεαταὶ τῶν μεταβολῶν πολλῶν αἰώνων ἀλλὰ καὶ τὰ ὄρη δὲν ἔχουσι τὴν ἰδιότητα ἐκείνην, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἔλωμεν εἰς συνάφειαν καὶ συνεννόησιν μετ' αὐτῶν.

Τὰ μνημεῖα λοιπὸν καὶ τὰ ὄρη εἶναι μὲν ἀρχαῖα, ἀλλὰ καὶ νεκρά. Ἐὶ δὲ δένδρον ὁμοῦ ἀπεναντίας, ὡς καὶ τὸ ἄνθος, εἶναι τις ὑπαρκτῆς ζωῆς καὶ βλέπουσα ἡμᾶς. Πολλὸν πρὶν ἢ ἡμεῖς γεννηθῶμεν, τὸ δένδρον ἐκεῖνο ὑφίστατο καὶ εἶχεν ἰδέαι τοὺς πρὸ ἡμῶν αἰῶνας. Πλειστοίον πρὸ ἡμῶν, αὐτοὶ οἱ πρόγονοι, διέβησαν παρὰ τοὺς πόδας ἐκεῖνου ὅταν δὲ ἀποθάνωμεν, αὐτὸ τοῦτο τὸ δένδρον, ἀκίνητον καὶ σιωπηλὸν ὅπως σήμερον, ὀλεῖται ἀνθεὶ κατὰ τὸ ἔαρ, νεαὶ δὲ γενεαὶ θέλουσιν ἔλθει νὰ διασκεδάσωσιν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, ὡς καὶ ἡ ἰδικὴ μας.

Οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ ἐπίστευον, ὅτι δένδρα τινὰ ζῶσιν αἰωνίως ὁ Πλίνιος π. χ. καὶ ὁ Τάκιτος βεβαίωσιν, ὅτι αἱ δρυὲς εἰσιν ἀθάνατοι οὐδέποτε, λέγει ὁ πρῶτος, ἐκτύπησε πέλεκυς τὰ μέγιστα ταῦτα δένδρα, ἕτινα εἶναι τὸσον ἀρχαῖα, ὅσον καὶ ὁ κόσμος, ἀπολαμβάνουσι δὲ εἶδους τινὸς ἀθανασίας ὡς ἐκ μυστηρίου ἀνεξηγήτου.

Ὅσα δὲ παράδοξοι καὶ ἂν φαίνωνται ἡμῖν αἰ τοιαῦται ἰδέαι τῶν ἀρχαίων περὶ τῶν δένδρων τούτων, ἡ νεώτερά ἐν τούτοις ἐπιστήμη, κατόπιν παρατηρήσεων ἀναμφισβητήτων, ἐπικυροῖ ὅσα οἱ ἀρχαῖοι εἶχον μαντεύσει.

Πρὸ ἐνός λοιπὸν περίπου αἰῶνος τυχαῖα τις περίστασις ἔδωκεν ἀφορμὴν, ὅπως γνωσθῇ ὁ ἀκριβὴς τρόπος τῆς αὐξήσεως καὶ τῆς διαρκείας τῆς ζωῆς τῶν δένδρων. Καὶ ἡ περίστασις αὕτη εἶναι ἡ ἑξῆς.

Ὁ περίφημος φυσιολόγος Ἀδανσων εὗρεν ἐπὶ τῶν ἠψών του Πρασίνου Ἀκρωτηρίου τεραστίον τι δένδρον, καλούμενον βαοθάβ, δι' οὗ ἐλάθη τὸ ἐπὶ πολλῶν χρόνων μυστηριώδες ζήτημα περὶ τῆς μακροβιότητος τῶν δένδρων. Ἀφοῦ λοι-

πὸν κατέρριψαν τὸ δένδρον τοῦτο, ὁ Ἀδανσων ἀνεκάλυψεν ἐντὸς τοῦ κορμοῦ ἐπιγραφὴν διατερουμένην ἀκεραλίαν, ἣν ἄγγλοι νοῦται εἶχον χαράξει ἐπ' αὐτοῦ πρὸ τριῶν αἰώνων. Ἦ ἐπιγραφὴ εἶχε καλυφθῆ ὑπὸ παχυτάτου κορμοῦ ξύλου. Τότε ὁ φυσιολόγος, ἀφοῦ ἠρίθμησε τὰ διάφορα στρώματα τοῦ παχέως φλοιοῦ, ἀπὸ τοῦ πρώτου στρώματος μέχρις ἐκεῖνου, ἐφοῦ εἶχε χαράξθῃ ἡ ἐπιγραφὴ, εὗρεν, ὅτι τὰ στρώματα ἦσαν τόσα, ὅσα ἔτη εἶχον παρέλθει ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς ἐπιγραφῆς μέχρι τῆς ἀνευρέσεως. Ἐκαστον λοιπὸν στρώμα τοῦ περιεκαλύπτοντος τὸν κορμὸν φλοιοῦ ἔχει ἡλικίαν ἐνός ἔτους.

Ἐπὶ τῆς παρατηρήσεως ταύτης βασιζόμενος ὁ Ἀδανσων, ἐμέτρησε τὰς διαμέτρους πολλῶν μεγαλειτέρων βαοθάβ, καὶ εὗρεν, ὅτι ὑπῆρχον δένδρα ἐκ φλοιοῦ 5,000 στρωμάτων ἐπιτεθειμένων. Συνεπέρανε λοιπὸν, ὅτι πολλοὶ βαοθάβ εἶχον ἡλικίαν περίπου 5,000 ἐτῶν.

Κατόπιν ὁμοῖα περιστατικὰ συνέβησαν πολλὰ, ἐξ ὧν ἐβεβαιώθη ἡ θεωρία τοῦ Ἀδανσων, καθ' ἣν ἡ ἡλικία τοῦ δένδρου εὐρίσκεται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στρωμάτων τοῦ φλοιοῦ, ἀριθμουμένων ἀπὸ τῆς καρδίας τοῦ κορμοῦ πρὸς τὰ ἔξω.

Τοιουτοτρόπως ἐν τινι αἰθούσῃ τοῦ Μουσείου τῆς φυσικῆς ἱστορίας ἐν Παρισίοις ὑπάρχει τεμάχιον κορμοῦ ἐκ φηγοῦ (ὄξυζας), κοπεῖσις τῷ 1805 ἔτει, ἐντὸς δὲ τοῦ κορμοῦ ὑπάρχει χρονολογία τοῦ 1750 ἔτους. Ὡστε πᾶς τις δύναται νὰ βεβαιώθῃ, ὅτι 55 στρώματα φλοιοῦ καλύπτουσι τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς, ἕτινα εἶναι εὐαναγνώστως κεχαραγμένα.

Ἐξ ἄλλων δένδρων βλέπομεν πράγματα ἔτι μάλλον ἐκπλήσσοντα καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως τοιουτοτρόπως ἐντὸς τῶν κτημάτων τοῦ δουκὸς Κρουά ἐν Ὀλλανδίᾳ ἐσχίσαν κορμὸν φηγοῦ διὰ νὰ κατασκευασθῶσι σανίδες, ὅτε παρατηρήθη ἐπὶ τῶν διασχισθειῶν πλευρῶν τοῦ κορμοῦ σταυρὸς τις ἐξωγραφημένος, οὗτινος κάτωθεν ἦσαν δύο ὄστα εἰς σχῆμα σταυροῦ ἠνωμένα. Φαίνεται λοιπὸν, ὅτι ἀσκητῆς ἐν τῷ δάσει ἄλλοτε εἶχε κοιλάνει τὸ δένδρον, ἵνα διαφυλάξῃ ἐντὸς τὰ ἀντικείμενα ἐκεῖνα, ἕτινα ἐτίμα.

Ἦ δὲ ἀνακάλυψις τοῦ Ἀδανσων κατέστησε δυνατόν νὰ ὀρισθῇ ἡ διάρκειά τῆς ζωῆς τῶν κυριωτέρων εἰδῶν τῶν δένδρων, ἕτινα ὑπάρχουσιν εἰς τὰς χώρας ἡμῶν. Ὅθεν ἡ πεύκη καὶ ἡ καστανέα δύναται νὰ ζήσωσιν ἐπὶ τέσσαρας ἢ πέντε αἰῶνας. Αἱ πεύκαι π. χ. τῆς νήσου Τανερφόφης, καὶ τοῖ ἐφυτεύθησαν κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα, εἶναι εἰστέ σήμερον πλήρεις ζωῆς, καὶ ἡ ὕψος αὐτῶν οὐσία (ὁ ὀπὸς) κυκλοφορεῖ ἀφθόνως ἐντὸς τῶν σεβασμῶ ἀξίων κορμῶν των. Ἦ ἐλάτη τῆς Θουριγκίας ἐν Γερμανίᾳ ἔχει περὶ τὰ 700 στρώματα φλοιοῦ, ἐδικῶς διακρινόμενα ἐν τοῖς τεμαχίοις κορμῶν. Καὶ ἡ ἐλαία ζῆ ἔτι περισσύτερον χρόνον καθὰ δὲ ὁ Πλίνιος ἀναφέρει, ὑπῆρχεν ἔτι ἐπὶ

της εποχής του το περίφημον δένδρον, ὑπερ ὃ Ἡρακλῆς εἶχε φυτεύσει ἐν Ὀλυμπίᾳ. Καὶ ἐπειδὴ ὁ μὲν Ἡρακλῆς εἶναι πρόσωπον τῆς μυθικῆς ἐποχῆς τῆς Ἑλλάδος, ὁ δὲ Πλίνιος ἤματι περὶ τὰ μέσα τοῦ πρώτου μ. Χ. αἰῶνος, δύναται τις εὐκόλως νὰ ἐνοήσῃ τὴν ἀρχαιότητα τῆς ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐλαίας.

Ἡ μακροβιότης τῆς δρυὸς εἶναι ἔτι μᾶλλον καταπληκτικὴ ὑπάρχουσι καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ δρυὸς ἡλικίας πέντε ἢ ἕξ αἰῶνων. Ἐν τινὶ χωρῇ τῆς Ἀγγλίας εὐρίσκειται δρυὸς, ἥς ἡ περίμετρος εἶναι 12 μέτρων, ἐντὸς δὲ τοῦ κορμοῦ ὑπάρχει χῶρος διὰ πολλοὺς συγχρόνους ἀνθρώπους.

Ἄλλὰ καὶ ἡ καστανέα αὐξάνει τεραστίως ἐπὶ τῆς Αἴτιας π. χ. ὑψοῦτο πρὸ εἰκοσι μῶλις ἐτῶν καστανέα ὑπερμεγέθους μέτρων 60, ἐκεῖ δὲ πλησίον ὑπάρχει ἔτι καὶ σήμερον ἄλλη, ἥς ἡ περίμετρος εἶναι 48 μέτρων.

Γενικῶς δὲ γιγαντιαία δένδρα δὲν εὐρίσκονται πολλὰ πλησίον ἀλλήλων, ὥστε τὰ ὑπάρχοντα φαίνονται πλησίον τῶν ἄλλων τοῦ αὐτοῦ γένους ὡς σπάνια καὶ ἐκπληττουσαί ἐξαιρέσεις. Ὑπάρχει ὁμοίως καὶ τινὲς χωρῆς, ὅπου τὰ γιγαντιαία δένδρα ἀποτελοῦσιν αὐτόχρημα δάσος. Ἐν τῇ Καλιφορνίᾳ δηλ. ὑπάρχουσι δάσος ἐν δένδρων ὀνομαζομένων σεκοὰ καὶ γιγαντιαίων, ὧν τινὰ εἶναι ὑψηλότερα καὶ 100 μέτρων. Ὁ σεκοὰ, οὗτινος ὁ καρπὸς ἔχει σχῆμα κώνου, ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογένειαν τῆς πεύκης καὶ τῆς κυπαρίσσου, ἀποτελὼν ὁμοίως εἶδος ἰδιαίτην. Ἀναμφισβότως εἶναι τὸ ὑψηλότερον δένδρον τῆς γῆς.

Τὸ περιφημότερον δὲ δάσος ἐκ σεκοὰ εἶναι τὸ τῆς Καλιφόρνιας. Πολλὰ δένδρα τούτου ἔχουσι περίμετρον 15 μέχρις 20 μέτρων, ὕψος δὲ 100.

Ὅτε κατὰ πρότερον ἐγένετο λόγος ἐν Εὐρώπῃ περὶ τοῦ ὕψους τῶν δένδρων τούτων, ὁ ἀριθμὸς 100 μέτρων ἐφάνη τόσῳ πολὺ ἀπίθανος, ὥστε ὁ σοφὸς ἄγγλος, ὅστις εἶχεν ἀνακαλύψει τὸ περίφημον ἐκεῖνο δάσος, ἀπεφάσισεν, ἵνα πείσῃ καὶ ὁλοκληρίσῃ τοὺς συμπολίτας του, νὰ μεταφέρῃ ἐκεῖθεν ἐν δένδρον εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἐπειδὴ ὁμοίως ἡ μεταφορὰ ὀλοκλήρου δένδρου ἦν πολὺ δύσκολος, ἠρκέσθησαν νὰ μεταφέρωσι τμημὰ τι ἐκ τοῦ φλοιοῦ, δι' οὗ ἐκάλυψαν ἐν τῷ Κρυσταλλίνῳ Παλατίῳ κατασκευάσαντα κοίλον ἐκ ξύλων 40 μέτρων ὕψους. Τὸ δὲ σχηματισθὲν κενὸν, τὸ περικαλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ φλοιοῦ, ἀπετέλεσε διαμέτριον 10 μέτρων διαμέτρου καὶ 26 περιφερείας. Δυστυχῶς ὁμοίως τὸ ἀξιοθαύμαστον τοῦτο ἀντικείμενον κατεστράφη ἐκ τῆς πυρκαϊῆς τῇ 1868.

Ἀκόμη καὶ σήμερον ὑπάρχει ἐν τῷ δάσει τῆς Καλιφόρνιας τὸ δένδρον ἐκεῖνο, οὗτινος ἀφῆρσαν τὸν φλοιὸν, ἱσχυόμενον ζωνῆρον καὶ ὄρθιον. Ὅνο-

μάζεται δὲ *Μήτηρ τοῦ δάσους*, καὶ ἔχει ὕψος 140 μέτρων περίπου.

Περὶ τὴν βᾶσιν ἐνὸς τῶν δένδρων τούτων κατασκευάσθη ἐντὸς τοῦ κορμοῦ κίσσα, ὅπου δεκαεὶ ἄνθρωποι δύνανται νὰ χορεύωσι καθ' ἑλπίαν μετὰ πολλῆς ἀνάσεως.

Τὸ δάσος τῆς Καλιφόρνιας ἐκηρύχθη Ἐθνικόν, φύλαξ δὲ φροντίζει περὶ τῆς ἀσφαλείας αὐτοῦ. Ὅπως δὲ ἐν Ἑλβετίᾳ λίθοι τινὲς θεωροῦνται σήμερον ὡς ἰδιοκτησία τοῦ Κράτους, καὶ δικαίως, διότι τὰ ἔργα ταῦτα τῆς φύσεως σχετίζονται πρὸς τὴν προϊστορικὴν ἐποχὴν τῆς χώρας, τοιούτοτρόπως καὶ τὰ γιγαντιαία ἐκεῖνα δένδρα ἐν τῇ Καλιφορνίᾳ θεωροῦνται ἰδιοκτησία τοῦ Δημοσίου.

Δένδρα τινὰ τοῦ δάσους τῆς Καλιφόρνιας ἐκτετακτικῶς ὀλοκλήρωσαν ὀλοκλήρως ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν, ἢ ὑπὸ τοῦ κεραυνοῦ ἄλλα πάλιν κατέπεσαν ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας. Ἐντὸς δὲ ἐνὸς τοιοῦτου κορμοῦ πεσόντος δύναται τις νὰ προχωρήσῃ ἔφιππος εἰς διάστημα τριάκοντα μέτρων. Ἄλλο δένδρον καταπεσὼν εὐρέθη ὕψους 450 ποδῶν, ἦτοι περίπου 140 μέτρων, ἰσοδυναμοῦντων πρὸς τὸ ὕψος μὲ τὸ ὀκαταπλάσιον μεγάλης οἰκίας ἐκ πέντε ὀροφῶν. Ἄλλο πάλιν, οὗτινος ὁ κορμὸς ἀπεγυμνώθη τοῦ φλοιοῦ, ἔχει περὶ τὴν βᾶσιν διάμετρον 32 ποδῶν, καὶ τὰ τέλη εἶναι ὕψους 300 καὶ 316 ποδῶν. Περὶ δὲ τῶν μεγάλων τούτων σεκοὰ φέρονται πάντα τὰ εἶδη τοῦ αὐτοῦ γένους, πεύκη, ἐλάτη, κέδρος, κυπαρίσσοι κλπ., πάντα ἐπίσης γιγαντιαία.

Ἡ ἐντύπωσις ὁμοίως, ἢν γεννᾷ τὸ δάσος, δὲν εἶναι οἷαν νομίζει τις αὐτὴν, διότι αἱ διαστάσεις τῶν δένδρων εἶναι ἀνάλογοι. Ἡ παχύτης π. χ. τοῦ κορμοῦ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ ὕψος αὐτοῦ. Τοιούτοτρόπως δὲ καὶ ἐν τῇ Ναβὸ τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἐν Ῥώμῃ δὲν ἐκπληττεῖται τις ὡς ἐκ τῶν διαστάσεων τοῦ οἰκοδομήματος καὶ ὡς ἐκ τοῦ πάχους τῶν στηλῶν, διότι τὸ ὕψος τῶν θόλων εἶναι ἀνάλογον.

Διὰ τῆς ἐξετάσεως τῶν στρωμάτων τοῦ ξύλου τῶν σεκοὰ ἐβεβαιώθη, ὅτι ἡ ἡλικία αὐτῶν εἶναι ἀνωτέρα τῶν 3,000 ἢ 4,000 ἐτῶν. Καὶ ὁμοίως ὑπάρχουσι ἐπὶ τῆς γῆς δένδρα ἔτι ἀρχαιότερα.

Τὸ πρεσβύτερον τῶν σημερινῶν δένδρων εἶναι, ὡς πιστεύεται, ἡ περίφημος κυπαρίσσοις, ἡ ὀνομαζομένη *Νδὲ τεθ. λιμμένη*, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βερακρούζ ἐν Μεξικῷ. Ὁ κορμὸς αὐτῆς ἔχει 36 μέτρων περίμετρον, ἐπειδὴ δὲ αὐξάνει πολὺ βραδέως, σοφὸς τις παραδέχεται, ὅτι ἔχει ἡλικίαν περίπου 6,000 ἐτῶν. Ὁ φυσιολόγος οὗτος, ὅπως καὶ ὁ ἀρχαῖος Πλίνιος, νομίζει, ὅτι ἡ ζωὴ τῶν δένδρων δὲν ἔχει ὄριον ὅτι δὲν παύει, εἰμὴ ὅταν ἡ γῆ παύσῃ νὰ τρέφῃ τὰς ρίζας, ἢ τυχαίον συμβῶν καταστρέψῃ τὴν ζωὴν τοῦ δένδρου.

P. VINCENY.

ΠΟΣΟΙ ΦΟΝΕΥΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΠΟΣΟΙ ΤΡΑΥΜΑΤΙΖΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΜΙΑΝ ΜΑΧΗΝ

Τὸ κατὰ πρότερον ὄψιν παράδειγμα τοῦτο πρόβλημα ἐπειράθησαν νὰ λύσωσι δύο στρατιωτικοὶ ἱατροὶ Γάλλοι, οἱ ΚΚ. Ἀμεδαῖος Chassagne καὶ Emery-Deshbrousses ἐν τῷ «Πρακτικῷ ἱατρικῷ Ὁδηγῷ τοῦ ἀξιοματικῆς».

Καὶ πρότερον μὲν παρετήρησαν ὅτι μὲ ὕλην τὴν σημερινὴν τελειοποίησιν τῶν φοινικῶν ὀπλων δὲν πῦξεν ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευομένων καὶ τῶν τραυματιζομένων. Τοῦτο δὲ βεβαίως ἔνεκα τῆς ἀλλαγῆς τῆς ἐν ταῖς μάχαις τακτικῆς. Οὕτω λ. χ. οἱ Γερμανοὶ μέχρι τῆς ἐν Σεδὰν μάχης, ἐντὸς ἕξ ἑβδομάδων, ἔχασαν 68,000 ἄνδρας, ἐν ᾧ πλειοτέρους ἔχασαν οἱ Ῥώσοι ἐν διαστήματι τριῶν ἑβδομάδων τὸν Αὐγουστον τοῦ 1812 καὶ αἱ σύμμαχοι ἐν διαστήματι ἐνὸς μηνὸς τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1813.

Ἐξετάζοντες δὲ τὰς σχετικὰς ἀπωλείας τῶν πολέμων τῆς Κριμαίας (1854-56), τῆς Ἰταλίας (1859) καὶ τῆς Γαλλίας (1870-71), εὐρίσκουσι τὰς ἐξῆς ἀναλογίας:

Ἐν Κριμαίᾳ ἐφονεύθη 1 ἐπὶ 33 ἀνδρῶν
Ἐν Ἰταλίᾳ — 1 — 40 —
Ἐν Γαλλίᾳ — 1 — 53 —

Ὡς πρὸς τοὺς τραυματιζομένους παρετήρησαν ὅτι κατὰ τὸς τρεῖς πολέμους ἡ ἀναλογία μένει ἡ αὐτὴ εἰς ἐπὶ ἑπτὰ ἀνδρῶν.

Ὅθεν κατὰ τὰς παρατηρήσεις ταύτας δι' ἕκαστον μαχητὴν ὁ κίνδυνος τοῦ νὰ φονεῖται πρὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ σωθῆ εἶναι ὡς 1 πρὸς 44. Διὰ τὸν τραυματισμὸν ἡ ἀναλογία εἶναι ὡς 1 πρὸς 6. Ἐξάγουσι δὲ καὶ τὸ ἐξῆς πόρισμα. Ὁ στρατηγὸς δύναται περίπου νὰ μάθῃ κατὰ πόσον ἐξησθῆναι τὸν ἐχθρὸν ἐν πολλαπλασιασῇ ἐπὶ 7 τὸν ἀριθμὸν τῶν νεκρῶν ὅς εἶβεν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Παράδειγμα, 200 νεκροὶ X 7 = 1400 ἐντὸς μάχης.

Ἐξετάζοντες ἐπειτα οἱ δύο ἱατροὶ τὸ εἶδος τῶν τραυμάτων κατ' ὄπλον, εὐρίσκουσιν ὅτι ὁ σημεῖραι ἐλαττοῦνται τὰ ἐξ ἀγχεμάχων ὀπλων (ξίφων, λογχῶν κ.τ.τ.) τραύματα. Ἐν Κριμαίᾳ π. χ. 17 ἐτραυματίσθησαν ὑπὸ σφαίρας ἐπὶ 1 τραυματισθέντος ὑπὸ ξίφους ἢ λόγχης, καὶ ἐν Ἰταλίᾳ 27 ἐπὶ 1. Καὶ περὶ τῆς σφαίρας τοῦ ὀπλου καὶ τοῦ κανονίου παρετηρήθη ὅτι ἐν Ἰταλίᾳ 17 ἐτραυματίσθησαν ὑπὸ σφαίρας ὀπλου ἐπὶ 4 τραυματισθέντων ὑπὸ σφαίρας κανονίου. Ἐν Κριμαίᾳ, ὅπου ἦτο πολιορκητικὸς ὁ πόλεμος ἡ ἀναλογία εἶναι ὡς 1 1/2 πρὸς 4. Ὅθεν, τὸ κατὰστρεπτικότερον ἐν πολέμῳ ὄπλον εἶναι τὸ πεζικόν.

Οἱ ρηθέντες ἱατροὶ ἐποίησαν ἴλιαν ἐνδιαφερούσας παρατηρήσεις περὶ τῆς θέσεως τῶν τραυμάτων καὶ τῆς ἀνατομικῆς αὐτῶν ἀναλογίας. Παρὰ

τὴν κοινὴν δόξαν, ἡ κεφαλὴ καὶ τὰ μέλη πάσχοισι πλειότερον τοῦ κορμοῦ, καὶ τοῦτο διότι παρετηρήθη ὅτι ὁ στρατιώτης τουφεκίζει πάντοτε ἢ πολὺ ὑψηλὰ ἢ πολὺ χαμηλὰ.

Βασίζόμενοι οἱ δύο ἱατροὶ ἐπὶ τῶν καταστατικῶν δεδομένων τῶν πολέμων τῆς Κριμαίας, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς, κατέστρωσαν τὸν ἐξῆς πίνακα, καθ' ὃν ὑπάρχει ἐν πολέμῳ κίνδυνος

34	τοὶ 100	νὰ τραυματισθῆ	εἰς τὰ κάτω	μέλη
31	—	—	—	ἀνω
12	—	—	—	εἰς τὴν κεφαλὴν
10	—	—	—	εἰς τὸ στήθος
7	—	—	—	πρὸς τὰ κάτω τοῦ κορμοῦ
5	—	—	—	εἰς τὴν κοιλίαν
1	—	—	—	εἰς τὸν λαιμὸν.

100
Εὐτύχημα λοιπὸν εἶνε ὅτι τὰ πλείστα τραύματα λαμβάνουσιν οἱ πολεμουντες εἰς τὰ μέλη, ὧν εὐχερεστέρη εἶνε ἡ θεραπεία. **

ΑΠΘΕΙΑΙ

* * * Ἄν ἡδυνάμεθα νὰ μετρήσωμεν πάντα ὅσα ἀγνοεῖ ὁ σοφώτατος τῶν ἀνθρώπων, ἠθέλομεν ἀμέσως ἐνοήσῃ ὅτι ἡ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀμαθεστάτου διαφορά εἶνε ὅπως ἀσχηματῶς. (Droz.)

* * * Ὅστις γινώσκει νὰ ζῇ ἐν τῷ παρόντι καὶ νὰ συλλέγῃ ἐν αὐτῷ τὰ χρήσιμα καὶ τὰ ὄρατα ἀνθη, διακρίνων αὐτὰ ἀπὸ τῶν ἀκαθάρτων ἀπὸ τῶν τριβῶν, δυσκόλως ἀπὸ ἀηδίας καταλαμβάνεται. Μόνον εἰς ἐκεῖνον φαίνεται ὁ χρόνος μακρὸς καὶ ἐπαχθὴς, ὅστις ὀλιγοῦν τοῦ παρόντος, τὰ πάντα μόνον ἀπὸ τοῦ μέλλοντος προσδοκᾷ. Ὁ σοφὸς ὁ πραγματικὸς, ἀντὶ νὰ παραδοθῇ εἰς διαλογισμοὺς καὶ ὄνειροπολήσεις, εἰς προσδοκίαν καὶ φροντίδας, εὐρίσκει ἡδονὴν καὶ διδασκαλίαν εἰς πᾶν ὅ,τι βλέπει καὶ ἀκούει. Ὁ σοφὸς ῥομφῆ βραδέως καὶ κεκλεισμένοις χεῖρεσι τὸ ποτήριον τῆς ζωῆς. Ὁ δὲ χυδαῖος ἄνθρωπος, διψῶν πάντοτε, χαυρὸν καταπίνει καὶ ἀνοφελῶς διαχέει τὸ εὐγενὲς πνευματικὸν ποτόν. Οὐδὲν ἀπὸ τοῦ ποτοῦ αὐτοῦ ἀπολαμβάνων, πίνει αὐτὸ, οὐχὶ πρὸς κατάπαυσιν τῆς δίψης του, ἀλλὰ πρὸς νάρκωσιν ὄλων τῶν δυνάμεων αὐτοῦ. (Zschokke.)

* * * Οἱ ἄνδρες θέλουσιν εἶνε πάντοτε τοιοῦτοι, οἷους ἂν θέλωσιν αἱ γυναῖκες ἂν θέλετε νὰ γίνωσι μεγάλοι καὶ ἐνάρετοι, διδάξατε τὰς γυναῖκας τὸ εἶνε μεγαλεῖον καὶ ἀρετῆ. (J. J. Rousseau.)

* * * Ἡ ἀργία εἶνε ἡ σκωρία τῆς ψυχῆς. (De Levis.)

* * * Ἡ πολυτέλεια ἐκκαίει τὸν φθόνον χωρὶς νὰ ἐπισύρῃ τὸ σέβας. (Boiste.)

* * * Τὰ χρήματα εἶνε καλὸς ὑπηρετῆς καὶ κακὸς κύριος. (Βάκων.)

* * * Εὐφραδιστατῆ εἶνε ἡ γυνὴ ὁσάκις ἢ ἐπαι-

νει τὸν ἄνδρα τῆς ἡ παραπονείται κατὰ τῆς πενθερᾶς τῆς. (Σινικὸν λόγιον.)

* * * Ὁ λαμπρότερος τῆς Ἀγγλίας ἥλιος εἶνε ὁ γαῖανθραξ τοῦ Νεουκάστελ. (H. Walpole.)

* * * Δύναται τις νὰ εἴπῃ περὶ ἀνθρώπου μὴδὲν πρᾶττοντος, ὅτι πρᾶττει τὸ κακόν. (Ἀγγλικὴ παροιμία.)

ΥΓΙΕΙΝΗ

Περὶ τοῦ ὕπνου.

Ὁ ὕπνος ἐστὶν ἀναπόφευκτος καὶ εὐεργετικώτατος τῷ ὀργανισμῷ· ἐνισχύει, ζωογονεῖ, ἀνακαινίζει αὐτόν. Τὰ ἡμέτερα ὄργανα, ἀδιαλείπτως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας ἀσκούμενα, ταχέως ἠθέλον ἀποκάμει ἄνευ τῆς διὰ τοῦ ὕπνου ἀντικαταστατικῆς ἀναπαύσεως, δι' ἧς προσκτώνται νέας ῥώμης.

Ἡ ἀνάγκη τοῦ ὕπνου ἐστὶ, καθὼς καὶ ἡ τῆς τροφῆς, ἀνάγκη διατηρήσεως· μὴ ἐκπληρουμένη, καθίσταται ἐπιβλητικὴ, ὥστε οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ ὥρα καὶ ἡ στιγμή, δὲν δύναμεθα ἢ νὰ ὑποκύψωμεν εἰς αὐτήν.

Ἐν τῇ φυσικῇ καταστάσει ἡ ἀνάγκη τοῦ ὕπνου ἀναφαίνεται μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, καὶ διαρκεῖ μέχρι τῆς ἀνατολῆς αὐτοῦ, τροποποιεῖται δὲ ἄλλως τε ἐξ ὕψων καὶ ἡ ἐγγρηγόρις αἰτίων· κυρίως ὅμως καθυποτάσσεται εἰς τὴν ἕξιν, ἀναφαινομένη καὶ παύουσα κατὰ τὰς αὐτὰς ὥρας· παρουσιάζει ἐπομένως, καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτης, μεγίστην τὴν ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἀνάγκην τῆς τροφῆς.

Ὁ ὕπνος κατ' εὐθείαν ἀνάλογος ὢν πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ἐγγρηγόσεως, τὴν κατ' αὐτὴν κόπων, καὶ τοῦ ποσοῦ τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας ἀπωλειῶν τοῦ σώματος, ἐστὶ βαθύτερος ἐν ἀρχῇ, βαθμηδὸν δὲ καθίσταται ἥσυχος καὶ γαλήνιος· πολὺ δὲ ελαφρότερος ὢν περὶ τὰ τέλη, διακόπτεται ἕνεκα τῆς ἐλαχίστης πολλάκις αἰτίας.

Ἢ εἰς τὰ σκότῃ καὶ τὴν ἡσυχίαν τῆς νυκτὸς εὐκόλος ἐπέλευσις τοῦ ὕπνου ὀφείλεται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν κόπωσιν τοῦ ὀργανισμοῦ ὡς ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν κόπων, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν κατάπαυσιν τῆς διεγέρσεως τῶν ὀργάνων τῆς δράσεως καὶ τῆς ἀκοῆς. Ἄλλ' ἡ ἕξις καθιστᾷ τὴν κατάστασιν ταύτην ὅπως περιττὴν ἢ καὶ ἐπιβλαβῆ. Ὁ μυλωθρὸς ὑπνώττει ἡσύχως εἰς τὸν ὄρυθρον τοῦ μυλωνοῦ καὶ ἀφύπνοι μὲν οἱ ὄρυθοι παύσῃ· οἱ πλησίον κωδωνοστασίων, ἢ πολυανθρώπων καὶ ὀρυθωδῶν ὀδῶν κατοικοῦντες δὲν κοιμῶνται ἡσύχως, ὅταν ἀπομακρυνθῶσι τῶν μερῶν αὐτῶν πολλοὶ, μὴ δυνάμενοι νὰ κοιμηθῶσιν εἰς τὸ σκότος, ἀφύπνουσι μὲν τὸ φῶς σβεσθῇ.

Πρὸς ἐπέλευσιν μὲν τοῦ ὕπνου ἐστὶν ὀφελίμος ἡ προσήκουσα τῶν ὀργάνων ἀσκήσις, καθότι πᾶν μὴ ἀπαυδῶν ὄργανον δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀναπαύσεως, ἀλλ' ἡ ἐπιφέρουσα μεγίστην κόπωσιν καὶ ὀχληρὸν αἰσθημα παρατεταμένη ἀσκήσις ἐμπα-

δίξει τὸν ὕπνον, διατηροῦσα τὸν ἐρεθισμὸν τῶν ὀργάνων, εἴτε ἡ ἀσκήσις αὕτη περιορίζεται μόνον εἰς τὰ κινήτικα ὄργανα, ὡς παρατεταμένη βᾶδις, εἴτε ἐκτελεῖται ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, οἷον σφοδρὰ τις διανοητικὴ ἐργασία ἢ σφοδρὸν τι ψυχικὸν πάθος.

Ὁ ἐπαρκὴς ὕπνος διατηρεῖ τὴν ζωὴν, προφυλάσσει τὸ σῶμα ἀπὸ τῶν ἐν νυκτὶ ἐπιβλαβῶς ἐνεργούντων ἐπ' αὐτοῦ ἐξωτερικῶν αἰτίων· βραδύνων τὰς πλαστικὰς λειτουργίας ἐλαττώνει τὴν ἐκ τῆς παρατεταμένης αὐτῶν ἐνεργείας δαπάνην τοῦ ὀργανισμοῦ· ἐξασθενῶν, ἀμβλύνων τὴν ἐνεργίαν τοῦ ἐγκεφάλου, προφυλάσσει, πρὸς καιρὸν τοῦλάχιστον, τὴν θρήψιν ἐξ ἀπείρων διαταράξεων, εἰς ἠθικὰς ἢ διανοητικὰς αἰτίας ὀφειλομένων. Ἄλλ' ὅπως παράσχη ὁ ὕπνος τὰς ὀφελείας ταύτας, ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ τελειὸς καὶ νὰ διαρκέσῃ τὸν κατάλληλον χρόνον, ὡς παρακατιόντες ὀλομεν εἶπει. Ὁ ἀνεπαρκὴς ὕπνος λίαν ἀτελῶς ἀντικαθιστᾷ τὰς ἀπωλείας τῶν ὀργάνων, ἐναπομένει δὲ εἰς ταῦτα ἐρεθισμὸς τις, ἀποτέλεσμα τοῦ ὁποῦ εἶναι ἡ ἐξάντλησις αὐτῶν. Ἄλλως τε οἱ κατὰ τὴν ἐγγρηγόριον κόποι, ἐκτὸς τῶν ὀλικῶν ἀπωλειῶν δὲ συνεπιφέρουσιν, ἐμποδίζουσι καὶ τὴν ἐν τῇ ὕπνῳ τῶν ἡμετέρων ὀργάνων ἀντικατάστασιν τῶν ἀπωλειῶν αὐτῶν διὰ νέων ὀργανικῶν στοιχείων. Φθιέρεται ἐπομένως ὁ ὀργανισμὸς, ἀδυνατῶν νὰ ἀντικαταστήσῃ τὰς δαπάνας αὐτοῦ, ἐξ οὗ προκύπτει μεγίστη ἰσχυανσις, συνόδευση συνήθως ἐξ ἀλλοιώσεως ὀργάνου τινός. Ἡ ἀνεπάρκεια τοῦ ὕπνου ἐπισπεύδει ἐκπληκτικῶς τὴν πορείαν τῆς ζωῆς, καὶ οὐδὲν καταλληλότερον τούτου πρὸς τὴν ἐπέλευσιν προώρου γήρατος. Μεγάλως δὲ ἀπατῶνται οἱ νομίζοντες, ὅτι διπλασιάζουσι τὴν διάρκειαν τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν, συντέμνοντες τὰς διὰ τὸν ὕπνον προσδιωρισμένας ὥρας. Ἄλλὰ καὶ ὁ ἐπὶ πολὺ παρατεινόμενος ὕπνος ἐστὶν ὅπως ἀσύμφωτος, καθὼς ἐπιφέρει ἐπὶ τῶν ὀργάνων τ' ἀποτέλεσμα τῆς παρατεταμένης ἀκινήσεως. Οἱ ἐπὶ πολὺ κοιμώμενοι εἰσι συνήθως πολὺσάρκοι, ἐξωδημένοι, ἀδύνατοι. Ὁ ἐγκεφαλος αὐτῶν ἐστὶ βεβαρημένος· τὰ αἰσθητήριά των ἀμβλύνονται. Ἢ φυσικὴ καὶ ἠθικὴ τῶν τοιούτων κατάστασις μεταβάλλεται· εἰσι νωθροὶ, ὀκνηροὶ, παράξενοι, δύσκολοι.

Ὁ ὕπνος ἐστὶν ἐπίσης ἀναπόφευκτος μετὰ τοὺς διανοητικοὺς κόπους ἕσον καὶ μετὰ τοὺς σωματικούς· ἴσως μάλιστα μετὰ τοὺς πρώτους ἐστὶ πολὺ εὐεργετικώτερος καὶ μᾶλλον ἀναπόφευκτος, καθότι αἱ σωματικαὶ ἐπηρεάζουσιν ὀφελίμως τὴν ἀφομοίωσιν, ἐνῶ ἡ ἐκ τῆς ἀκινήσεως νωθρότης τῆς λειτουργίας ταύτης ἐπαυξάνεται ἐκ τῆς παρατάσεως τῆς ἐγγρηγόσεως. Εὐκόλως περὶ τούτου πείθεται πᾶς τις παραβάλλων τοὺς διανοητικῶς κοπιῶντας πρὸς τοὺς μετερχομένους ἐπιτηδεύματα, ὧν ἕνεκα ἀσχεῖται τὸ σῶμα αὐτῶν.